96

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 76 (4089). | ШОАТТА, 26 июнь 1965 шу. | Мах 2 кеп.

ДИКАГIА ЙОАКХО Е БАХАЧА НАХА ЭШАРИЙ

Коммунистически партеи Советски паччахьалкхенои даим йоакхо ю къахьегамхой вахара хьал тоадара, советски сага материальнии культурнии боарам лакхбара. Шерра шера дукха ахча хьахец бахача наьха бытови хьашташ кхоачашдара. Из дика гуш да вай республике латтача гIулакхашка диллача а.

Наха эша гIулакххаш деча болхлой йоккха отряд я Нохч-ГIалгIайчен городашкеи юрташкеи къахьегаш. МоллагIа хьона эша гIулакх де кийча ба уж. Цар баржкъа ду, еха хIама тоаю, сурт доаккх, модж йоаш, кхы эшар ду. Денгара денга дукхагIа хул бытови гIулакхаш ду предприятеш комбинаташ, ательеш, мастерскеш кхыяраш.

Дог а лазаш наха эшар сихеи дикеи де гIерташ ба дуккхача бытови предприятей болхлой. ЧIоагIа раьза ба, масала, шоай комбината болхлошта Сунженски районера къахьстамхой. ЗIамига а йоккха а 30 мастерски я цу комбината района станицашкеи юрташкеи бахача наха эша гIулакхаш деш. 119 процент кхоачашйир комбината соахка валови продукци арахецара план, 109 процент кхоачашъяьй укх шера хьалхарча бiъ бетта план а. Стационарни мастерскеш'м еррига а ворхI станицеи юртеи мара яц комбината, амма даим юрташка лелаш шиъ автомастерски я. 1964 шера 362-зза хиннай уж колхозашка, 639 заказ кхоачашдаьд. Укх шера хьалхарча биъ бетта а хиннай уж 130-зза.

Укх шера керда тайна гIулакхаш де баьннаб комбината болхлой бахача наха. Пазата хIамаш, корийг рамаш, наIараш еш моттигаш яцар соахка, укх шера уж гIулакхаш ду комбината бахача наха. Ер шу чакхдалалехьа электропроводка яр, холодильникашта, барзкъаш дуттача машинашта, электроприборашта ремонт яр, комсашта каркасаш яр санна дола керда гIулакхаш де болалургба уж бахача наха.

Кхы дукха а я республике нах раьза болаш бытови гIулакхаш деш предприятеш. Цхьабакъда, белгалдаккха дезаш да республика городашка, къаьстта юрташка бахача наха эша бытови гIулакхаш деча предприятей балхаца хIанз а дукха кхоачамбоацараш хилар. Республика дукхача юрташка бахача наха цIена баржкъа хьадеш, еха хIама тоаеш, кхы гIулакхаш деш мастерскойш яц.

Цхьайолча бытови гIулакхаш деча предприятеша во бу болх. МалгIабикерча бытови гIулакхаш деча комбината бетт-бетта кхоачашъяц ший план. СоагIапча, Юкъера Ачалкхе, Деби-Юрт санна йолча юрташка цхьаккха а мастерски яц комбината. Мастерскеш йоацача моттигашка бахача наха уж баххача дIа а ухаш гIулакххаш де аьнна яйта машинаш йоллашехь, укх шера 15 май тIаккхачалца цIаккха юрта бахабац комбината болхлой. Барзкъаш тегача мастерске говза мастераш бац.

Геттара эсала лел болх Наьсарерча бытовой комбинате а. Цо цIаккха а кхоачашъяц план. 60 процент мара кхоачашъяьяц цо укх шера хьалхарча квартала план а. Хьаю хIама во ю.

Еррига республика хьайийцача а дика лел ала йиш йолаш бац бахача наха уж гIулакх деча предприятей болх. Хьаэцаргья вай цу предприятей балха керттера показатель. 1964 шера бытови управлене предприятеша юкъера лаьрхIача республике вахача цхьан сага даь бытови гIулакхаш 2 сомеи 58 кепигеи маьха мара дац. Иштта кIезига да торговле министерства, швейно-трикотажни объединене кхы а организацей предприятеша ду гIулакх а. Советски сага бюджетага, цунна эшарашка хьежача из вIалла ла йиш йолаш дац.

Кхоачам боллаш дац цу предприятеша бахача наха деш дола гIулакхаш дикалга диллача а. Дукха моттигаш нийслу хьаю хIама во еш, заказ ханнахьа кхоачаш ца деш, сов ахчаш доахаш, ахча дIа а ийце квитанци ца луш. Уж кхоачамбоацараш дIадаха деза.

Безаме саг чугIоргволаш, гIулакх хинна венача сага Iоха а дIаотта а паргIата моттиг йолаш яц цхьайола мастерскеш. Из а лер тIа дац, чура а арара а цIена, паргIата, культурни хьалаш долаш хила еза ательеши мастерскеши.

Ховш да бахача наха бытови гIулакххаш ду предприятеш юрташка геттара кIезига хилар. Уж йолаш йолча юрташка а кIеззига гIулакхаш мара дац цар бахача наха. Масала, барзкъаш тега машин тоаеш, кизгаш тохаш, квартираштеи мебелаи ремонт еш, кхы гIулакххаш деш дац юрташка. Юрташка цу тайпара гIулакхдаш ду мастерскеш яхка цIенош дац яхаш сатийна Iеш ба

бытови гIулакхаш деча управлене болхлой. Из бехказлю яц. Бахача наха эша гIулакхаш ду мастерскеш хьаелла доккхий гIирсаш дезац, уж йохкалургья моллатIча цIеношка а, кхы ца хуле ханна мастераш а бахийта тоае йиш я цIагIа лелаю хIамаш, юрта тоае йиш йоаца хIамаш дIа а кхухьаш тоа а еш юха кхухьаргья.

Юрташка бытови гIулакхаш ду мастерскеш яхкара чIоагIа оарцагIовла декхарийла ба колхозийи совхозийи кулгалхой, партийни организацеш, хIана аьлча цу тайпара предприятеш юрташка хилча бытови гIулакхаш де ца дезаш мукъабаргба фермашкеи кхашкеи балхаш деш бола кхалнах, тIаккха цар производстве дикагIа дакъа лоацаргда.

Бытови гIулакхаш ду предприятеш чехка хьаелла вIаштIехьдаргдац нагахь санна цу предприятешка болх бе шоай болх бовзаш а безаш а бола говза мастераш, болхлой ца кийчбойя. Цхьабакъда, ала дезаш да, бытови гIулакхаш деча предприятешта кадраш кийчъелга вай республика вIаштIехьдаьккха ца хилар. Бытовой управлене декхар да шийи предприятешта эша кадраш кийчъяра оарцагIъяла. Уж кийчъе вIаштIехьдаргда лоацццача хана курсаш хьаеллаш а болх беш йолча предприятешка индивидуальни кагий нах Iомабеш а. Бытовой гIулакхаш деча предприятешта кадраш кийчъяра оарцагIбала беза профессионально-технически образоване кулгалхой а.

Дукха ха йоацаш КПСС обкома бюрос дийцар бытовой управлене балхах дола дош. Цун соцам тIа белгалдаьккхад къахьегамхой культурни а бытови а хьашташ Iалашделга партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей, ведомствайи боахамийи кулгалхой керттера декхар а боккха лоархIам болаш дош а хилар.

Обкома бюрос тIадиллар парте горкомаштеи райкомаштеи бахача наха эша гIулакхаш делга тоадар, цу дешай хьакъехьара городий, районий, моттигашкарча советий бехктокхам лакхбар, бытовой гIулакхаш деча предприятей партийни организацеша наха юкъе бу политически кхетама болх тоабара новкъостал дар.

Еррига производство, Iилма, культура, искусство денгара денга дегIаухаш латта къахьегамхой материальнии духовнии хьашташ кхоачашдара тIадерзадаь да. Дерригa сага духьа, сага гIулакха — иштта да бахача наха эша гIулакхаш деча хIара предприяте, хIара коллектива балха закон. Из дицдалийта йиш яц партийни организацеша а.

Урус-Мартана района Мичурина цIерахча совхоза свекла лелаеча Уманатова Заде звенос дика кхеяьй шоаш дIайийна шекара свекла. Из вайна хьахьокх укх сурто. ХIара гектара тIара 400 центнер мерза овлаш чуэца лерхIаш ба звеной членаш.

Н. Кобнашвиле сурт.

МУКХ ХЬОКХАШ ЛАТТ

Ди тIехь дукхагIа шерлуш латт ялаташ чуэцара балхаш Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозе. Хьалхарча бригаде мукх хьокхаш я йиъ жаткеи СК-4 яха цхьа комбайни. Царца хьекха Iойилла езаш я 350 гектар мукха.

Ялат хьакха волавеннача хьалхарча дийннахьe а денз белгалваьлар жаткаца мукх хьокхаш вола Джамов Хьасан. ЖРС - 4,9 яхача жаткаца цо цхьан дийнахьа хьекха Iобиллар 35 гектара тIара мукх, нормах хьакха беза хиннар 18 гектара тIара мукх мара боацача метте.

Нормаел тIех хьокх мукх жаткашца ялат хьокхаш болча Кучеренко Михаилеи Самарцев Михаилеи.

ШоллагIча бригаде хIанзле а хьекха касарех Iобиллаб 300 гектара тIара мукх.

Болх дика бу укхаза жаткашца ялат хьокхаш болча Ионов Савеле, Павликов Василе, комбайнера Аверичев Ивана. Царех хIаранe болх беш доаккхача шин дийнахьа чуийцар 50 гектара тIара мукх.

Касарах улла мукх хьалъэцаш хургья укхаза пхи комбайн. Из болх пхе дийнахьа баь баккха лерхI механизатораша.

О. АРЗИЕВ.

ДIАДАХА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Грозненски района «Старо-Юртовский» совхозе, кхаьч-кхаьча участок хоржа а хоржаш, мукх чуэца болабеннаб. «ЖВН-6» яха жатка лелаю боахама хьалха латтача механизатора Гайтамиров Сидека. Из ва соахка цхьан дийнахьа 92 гектар ка бола ялат хьекхар. ХIаьта а № 1 йолча шурий совхоза комбайнерашца Воробьевцеи Маковейцеи хиннача социалистически яхье тIехьависар из. Царех хIаране дахача шера ка болча ялатий 100 гектар совгIа хьекхар.

— Берригa низ тIабохийтаргба аз укх шера Воробьевли Маковейли хьалхавала, — аьлар Гайтемиров Сидека.

Болабаьча балхага хьежача гуш да механизатор денал долаш хилар. Юххьанцара гектараш даккха хIама доацаш дика хьекхар Сидека. Лаьттангара 10 сантиметрал лакхагIа боацаш хьекхаб мукх, кхевш тай теха нийсдича санна укх кхай тIа. Ши ди даьлча докъаденна даьпа уж, хьал а ийдеш, арда болабеннаб комбайнераш. Комбайнера Алханов Мусаси цун штурвальне Дениев Сайдалеи дика бу шоаш беш бола болх. Мукх цIена хьалъийбу цар: кхай тIа канаш дадийсац, ардар дика да, чаца диса фийгаш дац. Алханов Мусийгара яр кагйоаккхарг а йоаллаш йола кердагIча маркатIара «СК-4» яха комбайн я. Аьрда даьначул тIехьагIа, каг а яьккхе, лаьрххIа йолча тележка чу дода ча. Комбайна тIачIоагIъяьй цу тайпара йола йиъ йоккха тележкеи шиъ трактори. Чехка болх беш ва ча шурий товарни ферме дIаувза тракторист коммунист Бетерханов ТIапа. Шийи комбайнаца кесаш дика оард комбайнера Дагаев Вахас а.

Техника болх беш йолча кхай тIа дежурить деш ва лаьрххIа кийчъяь мотороллер а йолаш вола механик Хусаинов Хьадис. Хиланза даргдоаца запасной доакъош а инструменташ а я цунга. Цул совгIа дежурить деш я технически новкъостала автомашина а.

Совхозе эгтара хьалхагIа ялат чуэца йолаеннача цхьоалагIча отделене укх шера чуэца езаш я кIи 2600 гектари маьхка 1886 гектари. Кхоачам балла лакха тIадаьнна ялаташ дола деррига кхаш чуэцаргдолаш да, хьакхари ардари къаьсткъаьста а долаш. 10 жатка я отделене, царех 6 шерра кха чулоацар а йолаш. Ше-шегIа лела 20 комбайн я. ХIара комбайна ка болча ялатий 130 гектар кхоач.

Отделене управляющи волча Баталов Iабдарахьмана йоах, ялаташ хьокххилга а, касарах уллачара хьалъийдеш оардилга а, духхьала комбайнаца чуэцилга а 11 балха денал дукхагIа йоацача хана чакхдоаккхаргда отделене механизатораша.

Цхьадола кхоачамбоацараш а да отделене балха юкъе. Масала, хIанз а вIаштIехьдаьккхадац кхача юкъара буилга. ХIаьта из вIаштIехьдаккханза даргдоацаш а да.

Алхха кхыча тайпара сурт да лоаллаьарча «Горячеисточненский» совхозе. Укхаза ялат чуэцара культура бахьанце къовсам лоаттабац. Боахама керттера агроном волча нов. Невенченкос лоаттабе боагIа къовсам лоаттабац болх йоакхо а йоацаш, тесса лелабеча механизаторашца. Хьадаьр дукхагIа хилийта гIертача цар брак хулийт, ялат во хьокх. Хьажалаш кхай тIа болх беш волча комбайнерага К. Джабраиловга. Цо цхьан дийнахьа 39 гектар хьекхаяр. Кхайга дIахьежача: дIа а укхаза а юкъ-юкъе хьакханза диса маьхка канаш дагIа. Цхьацца йолча моттигашка 30—40 сантиметр лакха хьекхад ялат. Из хул жатка лерттIа вIаштIехьъяккханза йоландаь. Иззамо йола брак хилийтай комбайнера Супьян Дальцаева а. Цу механизатораша чуийцача ялатий 12 гектара тIа 6 тони хинна Iергдоацаш дика доакъара ча дайнад. Совхоза директ лаьрхIад брак яьраш бехктокхаме оза а царна ахчанца таIазар де а.

Ялат чуэцара балхаш во деш уж механизатораш хинна Iац. Лакха хьекхад кхыдола кхаш а.

Жаткай машинисташтеи комбайнераштеи хац шоаш яхь хьанца лоаттаю. ТIайийца социалистически декхараш яздаьдац комбайнаш тIа. Агитатораша механизаторашца беседаш яц. ЦхьоалагIча отделене долаш да Хьокхамий доска, цхьабакъда, цу тIара ха йиш яц ялат чуэцача болх дика хьан бу.

Кхай тIа даьча балхех дола лоархIамаш шийи ханнахьа бухгалтере кхачац. Отделене бухгалтерашта, учетчикашта, механизаторашта балхий нормаш йовзац. Из бахьан долаш отделене бухгалтер йолча нов. Заикина вIаштIехьдалац цхьадола кхашкара балхаш даьча механизатораштa доагIа алапеш лархIа. Отделене ялаташ леладераша лерхIачунга диллача, «ЖВН-6» яхача жатка ден норма 13,5 гектар я. Бухгалтергарча документашка диллача а иштта я из. Цхьабакъда, совхоза керттера агроном волча нов. Невенченкос йоах, норма 20 гектар я. ТIаккха отделене механизаторашкеи кулгалхошкеи дIа хIана йовзийтаяц из?

Гонахьара а наькъаш доахаш а хьекхача ялатий касараш хьал а ийдеш арда доладаьд совхозе. Комбайнер Крылов Василий тIагIертта болх беш а балха нормаш тIехьхоачашъеш а ва. Цхьабакъда, дерригa ялат токе дIаккхоачаргдий-хьогI, аьнна, хеташ ва из. Комбайнагара дIаухийтача ялата бункерни дозал тIаязду реестраш яц автотранспорт лехкарашка. Царга наькъа листаш мара яц. Цу гIулакхо хьахулийт ялат лечкъадара дола хьалаш.

Совхозе хIанз чуийнна ялат чуэцаш боахк, цхьабакъда, механизатораша кхача юкъара буилга хIанз а вIаштIехьдаьккхадац. Боахамий кулгалхоша йоах, повараш кастта кхача кийчбе болалургба, цхьабакъда, гIулакх хабарашкара дIахо додаш дац.

Совхозе болаш ба балха культура шоашкара хьаIомае мегаргйола нах. Комбайнера Курбанов Iалауддина «ЖВН-6» яхача жаткаца хIара дена 38 гектар хьокх, дикал лакха а йолаш. Цун опыт берригача механизатораштa дIайовзийта еза, ялат чуэцача юххьанца гучадувла кхоачамбоацараш кхы хургдоацаш дIадаха а деза.

К. СОКОЛОВ.

АНГЛЕ, ГАНА, НИГЕРЕ ПОСОЛАШ А. Н. КОСЫГИНА ТIАЭЦАР

23 июне СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина тIаийцар Москвера Англе, Гана, Нигере посолаш, цар дехарах.

Посолоша аьлар, шоай правительствашa тIадилларах Вьетнама деша хьакъехьа йола Англе, Гана, Нигере, Тринидада, Тобага правительствай керттерчар мисси Советски Союзе тIаэца дехар де баьхка, ба шоаш, аьнна.

Посолашта ер жоп делар:

«СССР правительства терхаме эц шоай правительствашa тIадилларах оаш баь хоам. Цу хоама юкъе хьехадер да Вьетнама деша хьакъехьа йола Англе, Гана, Нигере, Тринидада, Тобага правительствай мисси Советски Союзе тIаэца, аьнна, деш дола дехар.

Цунца дувзаденна са ала безам ба, Советски правительствана хетабa, цунга диллача, из дош нийца баха безар агрессе бала качбахача мехка правительство — Вьетнама Демократически Республика правительство йолча а, хIаьта иштта къулбехьен-вьетнамски халкъа хьалхара йола Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къама фронт йолча а. Къулбехьен Вьетнама хьакъехьа Америка ВIашагIкхийтта Штаташ гербашца ю интервенци яра наькъ тIа а льинай, цун чурча гIулакхашта юкъе а гIерт. ЛерттIа хургдар иштта, нагахьа санна биъ мехка правительствай керттерчар миссес, шийи влиянех пайда а ийца, США правительствагара герзашца ю интервенци хьем боацаш чехка соцаелгеи американски бIу Къулбехьен Вьетнамера дIабоаккхилгеи а Вьетнама Демократически Республикана духьал ду агрессивни гIулакхаш соцаделга а хьадийха даларе. Америка ВIашагIкхийтта Штаташ, алхха уж мара яц цу агрессена а цу районе тIема кхуярч боллара а бехке яраш.

Ше шийца кхетош ма дий, Вьетнамера гIулакхаш къоастадара хьакъехьа йола хьашт долла переговораш вьетнамцаш шоаш — Вьетнама Демократически Республика правительствои Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къама фронти раьза а дакъа лоацаш а хилча мара хила йиш йоацилга. Советски Союза хьакъехьара дар аьлча, Вьетнамера гIулакхаш къоастадара переговораш е из цхьанне а викал яьяц, хIаьта Советски Союз цу тайпара йола переговораш е дага а яц».

И. Б. ТИТОИ, А. И. МИКОЯНИ ГИДРОГIИШЛОНХОЙ БОЛЧА ХЬОАШАЛГIА ХИЛАР

БРАТСК, 24 июнь. (ТАСС). Тахан Югославе Социалистически Федеративни Республика Президент, Югославе коммунистий Союза генеральни секретарь Иосип Броз Тито, Йованка Броз, югославски партийни а паччахьалкхен а деятелаш БратскеСибарегIен электрически стоянце баха хилар. Царца цхьана бар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель, КПСС ЦК Президиума член А. И. Микоян, Иосип Броз Титоца улув баьнна лела советски официальни нах.

Хьаьшашта хоздеlар Братски форд—дерригача дунен тIа эгтара боккхагIа бола хи Iам болга шоашта хар. Прокатни белгалонашка кхачалца хьалбизача цу чу гIоргья хи 170 миллиард кубометр.

Электростанцега хьежачул тIехьагIа Иосип Броз Титоси А. И. Микоянеи шоашта хетараш дIаяздир Братски ГЭС-а сий долча хьашийн книжка тIа.

Делкъел тIехьагIа Иосип Броз Титои А. И. Микояни самолетаца Братскера Иркутске бахар.

ВОЛГА БЕРДИЙ ЙИСТОШКАРА

ВОЛГОГРАД, 24 июнь. (ТАСС). Тахан самолетаца Волгоградера Свердловске бахар СССР гIолла лела арабаьнна Ирана шахиншах Мохаммед Реза Пехлеви, шахиня Фарах Пехлеви, царца улув баьнна лела нах.

Советски кагирхой Ди

Ю. Берковске фотомонтаж. ТАСС фотохроника.

ТХО—КЪОНА ГВАРДИ

С. ПАВЛОВ,
ВЛКСМ ЦК хьалхара секретарь.

Советски кагирхой Ди... Традицех из цIей дездеча дийнахьа миллионаш болча советски кагийча нахеи мехкарашеи итогаш ергья, шоаш даьрий мах бергба, сакхетам чу а болаш шоай йолаш йолча торопашца дустаргда шоашта карагIдийннараш — кхоана кхы а доккхагIча торамашца кердача коммунистически лакхаленашка кхачар духьа. Парте хьокхамо, саготагIа дола дешаш цо майрра а гIулакхаца а кхоачашдеш хиларо тхо тIахьех коталонех доккхалаш ца а деш, кхетамца, кхыметтел котало яьккхача деношка а, торонаш мича а хIана а карараювлийтай, кхоачамех пайда хIана ийцабац хьажара. Вахарерча хувцамашта еча анализаца, перспективаш къаьгта йовзарца кхы тIа а чIоагIъянза ярганц тахан кагирхой энтузиазм.

Партегара Iомалу кагирхой шоай балха гIулакхий шорали кIоаргали диста — болатацеи маьккхацеи, электростанцей низаца, космически кемай массалца, йоккхийча химически гиганташца, кхетам луш доахача торамашца, коммунизм хьалъечун моральни кодекса принципашта советски нах тIа-тIа дукхагIа тIаберзарца.

Абакан — Тайшет яхача магистрале йиллача «доьо звенос» никъ хьабийлар эгтара хьалхагIа йоагIача поезда. Мехкдаьтта проводий говнаш тIадоладеннад хIанзза мара хьа ца йийлача тюменски мехкдаьтта доаллача моттигашта. Полярни гома арахьа, Талнахе, керда рудникаш яхка йолаяьй. ХIанз целине меттел, Алжире а го йиш я гIишлош ю студентий отряд. Цу доллача хIамаша хьахьокх «географи» шерденна, советски кагирхой балха гIулакхий боарам лакхбенна хилар. Цунах гуш да идейность лакха йолаш, коммунистически общество хьалъяра хьийда проблемаш, къовсамхочун, шийи мехка даь позицеш советски кагийча нахаи мехкараштеи хьаштдолаши пар кхетаеши хилар. Вай кагирхоша геттара дика кхеталу, массане а юкъара толам балга хIаране лоацача даькъах тийша долга, хIаьта хIаране хьалторо — массане а юкъа къахьегарах. Цулухьа цар цIаккха а кхоачалургйоацача камаьршалца хIара, мел лоадамбоацаш дале а долча гIулакха юкъекхухь шийи инициатива, шийи почин. Циггара хьайолаеннай комсомол. Уж традицеш еза я цунна тахан.

Халахете а, коммунизм практически хьалъеча дакъа лацаргахьа ласташ вай союзо теха гола нийса кхетаяь берригаш а бац. Цхьаццайолча моттигашка заказаш дIа-юха нийсдар, объекташ болх бе йолаяла еза хаваш белгалъяхар, материалаш тIакхахьар санна йола шоашка ца кхоача функцеш лелае йолаеннай комсомольски комитеташ. Цкъаза туллаш тIехбийннаб вай организаторски болх, хIана аьлча цун теркама кIалхара лийлхав зIамига саг, шийи хьаштaшца, вахара планашца, оамала башхалонашца. Цунах тIаккха гIулакх хилац, делячество хул дукхагIа. Из тайпа хIама комсомола дика дац. Вешта, хIанз цхьабола комсомольски активисташ цхьаькха оагIорахьа увзаш а ба, «цIена кхетам» баларгахьа ластилга мега а деш.

Комсомола дIахо а керттера гIулакх долаш дусаргда мехка деррига боахама, общественно-политически, культурни вахаре дакъа лацара фронт шеръелга. Цхьабакъда, цу лостамех цхьаккха а къаьстарг лархIа мегаргбац. «ЦIенача» идейно-кхетама балхах белггала производственни декхараш, цар маIан политически наькъаца кхета ца а деш, кхетам балара функци а йоацаш, хIаранеца денна беш болх а боацаш, кхоачашдеча дакъа лацар а санна, доаца доккхалаш делгеи даьсса хабараш дувцилгеи, ВЛКСМ балха маIан бокъо йоацаш зIамигделга мара кхы хIама хургдац. Саг тешавар, цун инициатива, творчество сомаяккхар, парте декхараш кхоачашдар духьа лоаттабеча къовсама кагирхой оарцагIбахар — цунах доал керттердар.

Автоматикана лостам теларо, химизаци, электроника юкъейоалаяро, атомни энергех пайда эцаро — цу доллача хIамаша кагийча нахагара шолхонца, кхолхонца дIадех знанеш, юкъара яраш санна, иштта къаьстта яраш а шерагIеи кIоаргагIеи йолаш хулга, тIагIертта, пахаддаш, даим дешилга. Iилма Iомадар, хIанзарча культура дерригача рузкъаца вIаьхий хилар — из ца хилча даргдоацар да. Укхаза хержа йиш йолаш дац: безам бан баци. Из — хано дIадехар.

Берригаш а хIана бац аьнна болча кагирхоша из кхетаду. Белггала аьлча, цунна дола тешал да, балха боллашехьа а сайрийнарча школашка дешаш бола кагий нах укх тIехьарча хана кхозза дукхагIа хинна хилар. ВЛКСМ ЦК-ас могадир Воронежски областе дешара комбинаташ яхкар, хьаллаьцар кагирхой балха боллашехьа а дешара юкъеозаш тIагIертта болх беш бола омичаш. Виницки областе кхетамца пайда эц очни-заочни дешарах. Цхьабакъда, хIаьта а, из деррига а кIезига да. Кагирхой дешара гIулакхашкара, цар мировоззрени хьахилара даькъера комсомола лоархIам, кагийча нахаи мехкараштеи цо еш йола влияни дIахо а лакхлуш хила еза. БоккхагIа

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

КХОАНА СОВЕТСКИ КАГИРХОЙ ЦIЕЙ

ТХО—КЪОНА ГВАРДИ

(Йистедоалар. Доладур 1-ча оагIо тIа).

барий турпалерча поколенена когаметта дIаоттаргйола, КПСС Программо хьалхашка оттадаь декхараш дизза кхоачашдара керттера болх чакхбаккха безаш йола къона тIехье хьалкхеелга тIадежад комсомола.

ХIанз, парте ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяр духьа берригача мехко къовсам лоаттабеча хана, цу къовсама кагирхой алхха гIовттабар хинна Iац комсомола декхар, цун декхар да профессиональни говзал царна Iомаяр, юрташка беш бола комсомольски болх, городашка а санна, стандарта гIоанахи моттийта леладерехи мукъабаккхар. ЛоархIаме да балха керттера звено лахар, хIаьта толам из хораьяча моттиге а ба.

Дукха ха йоаццаш а тIехьа Белоруссерча Копыльски района Ленина цIерахча колхозе соцалуш бацар кагирхой, — городе дIаухар, хIана аьлча вIалла хиланза дарг а доацаш цар дIадехаш хиннараш кхоачашдара йоакхо еш, вахаре дIатарбала царна новкъостал деш цхьаккха а вацар. Цхьабакъда, цул тIехьагIа коммунисташа беннача хьехамах комсомольски баьччаша кагий нахи мехкарийи оарцагIбаьхар, керда вIашагIкхийттача нускалаштеи кагийча нахаи лаьрхIа чуIе цIенош хьалдир, бригадашка зIамиго кхо клуб, колхозни больница хьалъйир, боахама чотах кагирхой группа деша йохийтилга вIаштIехьдаьккхар, хьалха латтача кагийча нахах тийша кулгалде царга дIаелар звенош, бригадаш — тIаккха гIулакхаш хувцалала даьлар. ДIа-юха ухилга дукха хIама па эшаш дижар.

ХIанз 300 гарга зIамига саги йоIи да колхозе, царех хIара виълагIа вар—юкъерча школе дийша ваьннав. 18 специалист — хьалхагIа хьайбаш леладеш, механизатораш болаш хиннарех. Боахам дегIаахара лоархIамегIара дешаш кхоачашдеча боккхеи хьинареи низ а хинна дIаэттай укказа комсомол. Артела къоначa къахьегамхой цIераш йовз ерригача республике. Царех я СССР Лакхехьарча Совета депутат Розалия Карпучос, Белорусски ССР Лакхехьарча Совета депутат Давидовская Евгения, дукха кхыбараш. Боахам чIоагIлуши айлуши латт, хIаьта цу гIулакха юкъе кагирхоша зIамига дакъа а лаьцадац.

Е хьаацаргъя вай, масала, Черкасски область. Партийни организацеша области комсомол, еррига общественность оарцагIъьяккхар культурно - бытовой гIишлош хьалъе. Укх тIеххьарча шерашка юрташка хьалъяй бIаьш клубаш, культура Дворецаш, библиотекаш, берий бешамаши ялеши, медицински учреждениеш, столовеш, банеш, парикмахерскеш. Кхозза кIезигагIа хилар юрташкара дIаухаш бола кагирхой.

Ший резервана, миллионаш болча ший къонача гIончашта Iомаду, коммуниста, комсомольца эггара йоккхагIа, эггара езагIа йола цхьа совле йолаш хилар — керда общество хьалъеча эггара халагIча участке къовсам лоаттабеча хьалха латтилга. Кагирхой денал, цар лоIам, характер чIоагIъяр, обществаш дегIаахара законаш, вахар чу латта вIашдухьаленаш кхетае ховргдолаш, тайп-тайпара халонаш эшае ховргдолаш уж кийчбар — из да комсомольски организацеша дукха а шерагIа, хаьддагIа, хьаькъал долашагIа де дезар.

Комсомол массаза а партегара Iомалуш хиннай хIанз а я принципиальность йолаш хилара, вай вахарерча хIара гIулакха кIоаргга уйла а еш, анализ еш хилара. Даим коммунисташа кулгалдеш хиларо комсомольцашка йиш хулийт нийсача ленински наькъаца баха. Парте шоаех беннача тешамо кагирхой денал ураоттаду. Партийни съездий, КПСС ЦК Пленумий решенешка комсомола массава корайоагIа кагирхой низаш тIадерзадергдола къаьгга ориентираш, нийса лостамаш. Дуккхача къахьегача кагирхой организаци хиларах тарра, цкъа-дале, парте ший мугIарашта юкъекхувлаш дола керда низаш а хIаьта иштта общественни паччахьалкхени вахара дерригача доакъошта кадраш а хьаувзаш йолча резерва дакъа кхоачашдеш я комсомол; шозлагIа-дале—партийни влияни кагирхошта тIаккхуьь комсомола, партена новкъостал ду керда тIехье коммунистически уйланца хьалкхеяра, цун низаш коммунизм хьалъе оарцагIдахара.

Хьаьнала дакъа да вай поколенега кхаьчар — эггара нийсагIа йола общество, коммунисташа хьахьекхача исторически наькъа дикалах адамлено пунга хьежжа терко еши керда толамаш цо дахарга хьежжа кхы а дукхагIа терко ергйолаши йола общество хьалъеча дакъа лоацилга. Вай хьалха долх. Коммунизмага бода никъ кхарташ йолаш а хала а ба. Атта наькъаш дац цунга долхаш.

Кхоачамбоацарашца машар бац вай. Уж дIадаха лаьрхIа а дIадаха могаш а вай хиларо дика тохк социалистически строй, цар хьахьокх цун низи из яхаргйолаш хилари.

Таханара комсомола балха никъ— из ба комсомола чухьара демократи, общественни хьисапаш дегIаккхувлара, Iалальмате дукха директиваш «лакхера Iочу» телара тенденци хIанз а юхейиса йоллашехьа а, «лохера хьал» йоагIа инициатива хестаяра тIаберзабаь никъ.

ЗIамигача саго шийна цхьаннена йола гIойле лехац комсомолера, цунна цигара дезар да ший хьашташ кхоачашделга: политически — цхьа дог-уйла дарий коллективе вахилгеи сийлахьа декхар бахьан долаш къовсам лоаттабелгеи; экономически — вахара планаш кхоачашъеча дакъа лацар; духовни знанеш кIоаргъяр, хьинар-хьаькъал дегIаккхувлар, ший талант гучаяккхар.

ЛоархIаме да, массанеца а цхьатарра «валови» гIулакх леладелга, «юкъера» комсомолец лоархIилга вай комсомольски организацеша хоаддаь дIадаккхар. Дукха ха йоаццаш а тIехьа кагирхошта хетараш теркал ца а деш оттаяь Свердловски области Полевски завода креолитови цеха комсомольски организаце балха план цхьаккха чулоацам боацаши формальни яр. Из план чIоагIъяь бола комитета членаш кIезига теркалдеш хиннаб кагирхошта цо лургдараш, цар хьашташ цо хьахьоккхари ца хьоккхари. «Иштта хиннад массаза а». Цхьабакъда, из-м мелачарнеи лоIам боацачарнеи йола аргумент ма йий.

Цул тIехьагIа кагийча наха фу эш, цар сен уйла ю, царна фу дагадоал кIоаргагIа ха лаьрхIад активисташа. Планий хьакъехьа еча беседашка а кагийнахи мехкарийи тIаккхувш дола хIамаш теркалдича а вIаштIехьдаьлар кагирхошта дагалаттараши царна хьаштдараши фух ха. Вузашкеи техникумашкеи деша баха кийчбара къонача болхлой группана новкъостал де лаьрхIар; иштта лаьрхIар квалификаци лакхъеча кружокий болх лер тIа баккха; мотоциклистий секци вIашагIйолла, и. кх. дI. Из долла хIама реальни, дулургдолаш, хьаштдолаш хинна хинналар. Из-м хала мичал аьнна хеталу, хIаьта а вай из дукхаза диц а ду.

Вай кагирхоех дIадаккха йиш йоацаш царех доалла дика гIулакх да лакха идейность йолаш, политически, общественни хьинар долаш уж хилар. Цхьабакъда, общественни гIулакхашцара хьашташ ши-шегIа хьахулаш дац. Уж хIара сага уйлан чу дувшаргдолаш, царех из кхевергволаш дола гIулакх де деза, хIаьта хьалхагIа мел ду, дикагIа а да. Комсомоле хьачувоагIача зIамигача саго ший лоIамах шийна декхар дIатIаэц коммунизмана беча юкъарча балхах цхьа дакъа ший яIан тIа а дилла дIадахьа. Из комсомоле вода халкъа болх бар, халкъа дукхагIа хьадар духьа.

Вай парте кагирхошта еннай царна дагалаттараша маяххара йола идеяш, уж кхача гIертарашца нийса йоагIаш йола уйлаш. Цхьаннегара дIаиккхача—общество эргайоаккхача сийлахь-доккхача гIулакха юстара латтаргара, юстара ваьнна зем боахаш латтар мо мара терко йоацаш хиларца ше ший юхьIаьрж яргареи ше шийна къоал даргареи дIаиккхача, еррига бокъонаш еннай цо къонача тIехьенна. Коммунизм хьатIаярга хьежаш паргIатача моттиге хувшаш ца а лелаш, шоай къахьегамца тIагIертта из гаргайоалаяра тIахьех комсомольцаш КПСС Программа дешаша: «Коммунизм бахьан долаш советски халкъо лоаттабеча къовсаме хIама хьакхоллаш бола, творчески низ санна лоархI парте кагирхой».

Тахан комсомольски организацей ден-повестка тIа латтараш чоалханерен чIоагIен декхараш да: дикеи ударнии гIишлош хьалъяр духьа лоаттабу къовсам, кагирхой юрта боахаме дIачIоагIбари гIулакх дара культура лакхъяри, мукъа йоаккха кхетамца вIаштIехьъяьккха дIаяхьар, кхувш боагIарашца беш бола болх.

Вай мехкарча къонача коммунистий Союзо юххьанца деза шийна чуэзар Ленина, Коммунистически парте идеяш — хьинарера, хIама кхеллаш, общество эргайоахаш бола низ хулга.

Из дерригa а ма тара дац доше дегI доале латтача дунен чу кагирхой организацешта кийчъяьча кхела! Капитализмана йоацар я къона тIехье, хIана аьлча цу строя хIама дац кагирхошта тIадилла, уж дIатIабига хIама дац, цунна дахбаш а хIама дац.

Малхбузен кагирхой буржуазни организацеш общества моллагIа тайпа проблемаш кхоачашъеча мел лаьца а дакъа лаца кагийча наха бокъо ялар духьа вIашагIъехкаш вIалла а яц, кхыча бесса, уж вIашагIъехк кагирхой фуннагIа - моллагIа дань а политикана тIера дIатувлабар духьа.

Дукха ха йоаццаш бокъонца цIенача дег тIара мукIарло дир буржуазни апологетех цхьанне, Давид Строкс, «Кагирхошта кулгал эш» яхача книжка авторо. Цо яaду: «ФуннагIа-моллагIа дань а кагирхой политикана тIера дIатувлабергбола гIулакх де гIерта деза вай. Шоай хьаштдар дайта къонача тунтакхашка: рок-н-ролл яха халхар дайта, спорт лелаяйта, безам банйта, бийсанарча клубашка ахийта, мелийта, юххера а, летийта—из цар бокъо я, цунах уж баха йиш яц вайга. Цхьабакъда — вайга йиш а я, вай декхарийла а, да, бух соццача кхаьчача, марксистски политика хургйослаш йолча политикана тIаккхувргбоацаш уж лорабе».

Ма вIаши тара дац уж ши дуне: керттера стимул фуннагIа-моллагIа дань а дIаьхий хулга йолаш дола дошоча дегIилта дунеи хIара цхьаццане ираз бIарччача общества иразах дIахада йиш йоацаш дола дунеи!

«Таханарча Америкера зIамига саг, — яздора дукха ха йоаццаш «Уэст Франс» яхача французски газето «Американски кагирхой йоккхача планаца» яхача репортажа тIа,— маьлха меттел цунна хьежача доллара зIанараштa кIал хьалкхувш латт, хIана аьлча, толама керттера белгало я укхаза ахча. ХIамилг яккхарга салаттаро хувц цун мировоззрени, айп йоах цун уйлаш. Эггара хьалха ше лаьккха доллар гома чу отталу цо, французаша диплом оттаеш санна».

ХIаьта «Молодая гварди» яхача целинни совхозе сийлахьча пьедестала тIа оттайир 12 зIамига саги йоIи эггара хьалхара шоай тховкIийле — 1955 шера Iай яьсса аре караерзае шоаш тIаболалуш шоашка хинна кхай тIара вагончик, шоай эггара хьалхара трактор.

Башха-дика гIулакхаш доахкаш ба советски кагирхой — оптимизм, обществаца юкъа хилар, халкъа эшача моллагIча а гIулакха кIал цIеначa дег тIара шоай белаж оттае ловш хилар.

Дерригача халкъа юкъарча паччахьалкхен системера комсомола лоархIамой моттиган хьалхарча плане оттаду коммунизма уйланца къона тIехье хьалкхеяра а коммунистически самоуправлене хьалда дакъа лаца дуккха а дукхагIа бола кагирхой кийчбара а парте ду новкъостал санна дола лоархIамера декхараш.

МоллагIа а вай дIадоладаь гIулакх пайданеи кхоачаш хулаши хилар гу халкъа общественни къахьегамеи хьинар, идейни сакхетам, нравственни цIенал дегIаухаш хиларах.

Революци дIахо хьочун уйланца, кхоачамбоацарашца машар хургбоацача уйланца, доллача хIаманна хьалхара ше бехктокхаме лоархIаргволча, коммунистически бIубенна, ший дог тийшараш бахьан долаш къовсам лоаттабе кийча хургволча уйланца хьалкхеве веза вай хIара зIамига сат а хIара йоI а.

Сийлахь-йоккхача революцена юкъе дакъа лоацаш я вай тIехье. ХIанз къовсам латт хIараненa боарам а хинна уж дIаотталца йолча харна керда мел дар чIоагIдар, хьаллацар, юкъекхахьар духьа.

Революционер тахан шийгара дIаволалу.

Фанатични болча ший дааьшна къовсабелар Малоземов Роберт; паччахьалкхенна къоал деш хиннача ший наьнага юхь-духьал бакъдар дIаала кхераяланзар Сергач Оля; украински колхоза 24 шу даьннача председатела Кириченко Шурас ший яхар дIаделар халкъа рузкъа лорадеш. Бакъдар дIаоалаш хилар, хулисага ше духьал а этта низ боацачун гацаккхар, демагота духьалъоттар, кагийбуржуазни гIулакхашца, телха, бIеха гIулакхаш доахкача нахаца, даим шийна яхаш хиларца, йоаккалца, вайна хийра йолча уйлашца цIаккха а машар боацаш хилар — уж ерригаш а революционноста, идейноста белгалонаш я тахан. Из да коллектива, халкъа хьаштий духьа, шийга цхьаннегахьа озаш долча кIезигача гIулакхел лакхехьа отта хар.

Идейноста, дот тешара лард — ленинизм ховш хилар.

Ленинизм — из вай юкъарча балха эггара ларде улла Iилма да: цо хьаувттaлу общество дегIаахара революционни къовсамеи социалистически общество хьалъяреи тактика а стратеге а законаш.

Вай тIехьен уйла кхачареи дийша хиларeи кердача боарамо дIадех идейни тешам балара даькъе керда боарам оттабелга а.

ХIанз кагирхошта юкъе беш бола идейно-кхетама болх дикка тоабара йоакхо еш я комсомольски организацеш. Цун баржар, кIоаргал, методаш эргашагIа, тайп-тайпара, пайдане хила еза. Хьокхам къахьетаме гойта ца Iеш, ший уйлай берригача лоаттамца, оамалашца, лерхIарашца а гойта безаш ва комсомолец. Коммунизм хьалъеш волча зIамигача сага нравственни сибат го деза кагирхошта наькха тIа ленински значок йоаллаш волча зIамигача сагах.

Кхетам балара гIулакха Iалальмате доккхий кхоачамаш доахк балха тIара мукъа волча ханах пайда нийса эцарах. Карл Маркса мукъа ха лаьрхIай сага «образовани эцара, интеллектуально дегIавара, социальни функцеш кхоачашъяра, новкъосташцара гIулакхаш леладара, физически интеллектуальнии низий паргIатача ловзара хиланза яргйоацача ханах». Из бокъонца мах болаш а дизза рузкъа а хинна дIаоттаргъяц, нагахьа санна цунах ха йоаелга «деш хIама доацилга» а ца хулийташ, пайданера занятеш еш йоаккха ха ца хулийте.

Мехкарча эггара самодеятельнегIа йолча городех цаI хиларах тарра йовзаш я хIанз Томск. Укхаза я «Мечта» яха клуб а, Тунгусски метеорита проблемаш Iомаеш йола комплексни самодеятельни экспедици (КСЭ), хIара шера СибарегIарча хиш тIа гIолла рейсаш еш лела Томски мединститута хи тIара поликлиника, студенчески миниатюрайи иллейи театр, студентий Целинни гIишлош ю трест а. Укхаза кагирхой къаьстта шоай хьашташ доккхий, лоархIамера, общественна пайданера гIулакхаши лоала а дань цхьана кепа деттача санна да.

Ший доалахьа йоккха материальни база я комсомола.

37 миллион книжка, паччахьа Россечул дукхагIа, хIара шера арахец «Молодой гварде» издательства, 32 миллион экземпляр — иштта я комсомольскии пионерскии газетийи журналийи цкъара тираж.

Комсомола чотах хьалдаьд пионерий Московски Дворец, «Юность» яха гостиница, «Спутник», «Золотые дюны», «Ласточка» яха туристски латераш санна дола гIирсаш, Комсомольск-на-Амуре, Целинограде, Сахалине, Волгограде, Риге, Ташкенте, Тбилисе, Минске хьалдеш латта кагирхой цIеной, «Спутник» яхача дунен халкъашта юкъерча туризма Бюрос хIара шера шоай безам болча эзараш наха торо лу дунен тIарча 40 хIана бац аьнна болча мехка баха балха.

Из — берригача кагирхой рузкъеи доалахьеи.

Советски кагирхой Дийнахьа шоаш кхийна хилар белгалдоаккхарга эзараш болча кагийча нахеи мехкарашеи, комсомола байракха кIал оттаргба уж, цхьана вIашагIа кхетаргба шоай толамаши шоашта кагагIдаьннараши белгалдахар духьа.

Городийи поселкайи майдашка дуккхача кагирхоша цIей дездеши парадаш еши моттигаш хургья, хIаьта саррахьа лелача алайи фейерверкийи цIераш лоталургъя. Клубашка, культура Дворецашка, стадионашка сакъердамаш, сайренаш, спортивни яхьаш хургья, сакъердаме вIашагIкхетараш хургда писателашца, композиторашца, сийле йолча чемпионашца.

Легендарни тIемаш лаьттача моттигашка цIераш лоталургъя, цу евача Iуйрен хьалхарча зIанарашта накъа баха аьнна хьун наькъашка арабаргба романтикаши туристаши.

Вай цIей кагийча нахеи мехкарашеи дездергда «Барт-цхьоагIонна, машара, доттагIала тIехьа» яхаш девиз а йолаш йола кагирхойи студентийи Дерригдунен IX-гIа фестивала йолалуча юххье.

Африкански континенте эггара хьалхара йола из — трибуна хургья, цу тIера вай планета кагирхоша чIоагIача машарца даханза дарг ца хилара хьакъехьа, Азе, Африка, Латински Америка халкъий къаманкортамукъален къовсам шоаш хьал лоацаш хилара хьакъехьа, империализмо, неоколониализмо, расизмо дехараштa духьала лоаттабеча къовсаме дерригa прогрессивни низаш вIашагIкхеташи барт-цхьоагIо йолаши хилара хьакъехьа дIаккхайкадергдолаш йола.

Дерригдунен барт-цхьоагIон фонде даим ахча дехк къонача болхлоша, гIишлонхоша, студенташа цу ахчах ийца медицински оборудовани, культурни спортивни инвентарь, дешара пособеш, книжкаш, кинофильмаш Азе, Африка, Латински Америка дуккхача мехкашка кхахьийтар духьа.

Кагирхой цIей хьатIаотташ латт.

Цу дийнахьа вай жоп дала оттаргда воай дего къоабалдечоа хьалхашка: сийлахь-йоккхий коммунистически идеалаш вай вахара юкъе мел кIоарга чуенай, Даьхенна хьалхашка воай декхараш вай мел нийса кхоачашду, сийлахь-йоккхача совленах — керда общество хьалъеча юхьиге, революционни къовсама юккъе хиларах вай мел пайда эц. ХIаьта дув буаш санна декалда жоп: сийлахь-йоккха ленински байракх воай къонача кулгий бе а елла сийленца дIахьоргъя вай.

(№ 11 йолча «Агитатор» яхача журнала тIара).

КАГИРХОЙ КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМЦА КХЕБАР

Наьсарен района колхозашка, совхозашка, промышленни предприятешка, гIишлонаш хьалъеча къахьегаш 900 гарга комсомолец ва. Царех гаьнна дукхагIчар хьахьувкх шоаш хьинаре а хьокхаме а къахьегаш хилар, цар дерригa керда мел дар хьаллувц.

Района комсомольски организацеш семилетка чакхйоаккхача шера производственни планаш ка маьхал а ювлаш кхоачашъяра йолча социалистически яхьа кагирхой хьинарегIа юкъеувза яьннай. «Электроинструмент» яхача завода, мельзавода, «Грозпромстрой» треста СМУ-11,, «Экажевский», «Октября 40 шу» яхача совхозий, кхыча организацей паччахьалкхен планаш кхоачашъяра дикка доккха новкъостал ду кагирхоша. Дика производственникаш ба «Электроинструмент» яхача завода токараш новкъостий М. Аспиеви Итазови.

Дикача гIулакхашца ший цIи дIахазийтай «Октябра 40 шу» яхача совхозерча доярка Хасиева Хьавас. Укх шера дIабахача пхе бетта хIара Iаттагара шурий 1000 килограмм яьккхай цо, шера яккха езар 2000 килограмм йолча метте. «Назрановский» яхача совхозерча цун новкъоста Мархиева Зайнапа цу юкъагIа хIара Iаттагара шурий 950 килограмм яьккхай, шера яккха езар 2000 килограмм йолча метте. 1964 шера дика толамаш даьхад Колоев Гирихана звенос. Цо 200 гектарах хIаране тIара фуалъяьхача хьажкIий 36 центнер яьккхай. ХIаьта Даурбеков Яхьяй звенос иззамиссел долча лаьтта хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 50 центнер яьккхар. Укх шера а дика болх беш ба хьажкIаш лелаераш. ХьажкIаш оасарах цIена а я, дика дегIа а йоагIа. Звеньеводаша дерригa низаш тIаухийт укх шера соахкарчул дикка дукхагIа фуалъьха хьажкIаш яхар духьа.

Районе вIашагIа а елла, болх беш я 19 комсомольско-кагирхой механизированни звено. Цар хьалкхею: 4252 гектара тIа ялатийна а силоса а лаьрхIа хьажкIаш, 414 гектара тIа — свекла, 300 гектара тIа — коартолаш, 425 гектара тIа — гидуаргаш.

Кхы а дукха ба тханцига башха-дика къахьегамхой — комсомольцаш.

ХьажкIаш кхеяра дикка доккха новкъостал ду къонача хьажкIаш лелаерий районни штабо. Цунна керте латт башха-дика хьажкIаш лелаю Колоев Гирихан.

Комсомольцехи кагирхоехи бола производства хьалха латтараш дукхагIа хилийта, цхьанне толамашкара коллектива толамашка бувлийта, берригача вай кагирхой къахьегам дог гIоздоахаш, творчески, уйланца хилийта гIерт парте райком. Парте райкома бюрос, юххьанцарча парторганизацеша хадданза ший хан-ханнахьа шоай заседанешка а партийни собранешка а дувц кагирхошта юкъерча балхах, коммунизма къона гIишлонхой коммунистически кхетампа кхебарах дола дешаш.

Кагирхой вахар дIаьхий а чулоацам боккха болаш а хиларга хьежжа йIаьхий а эрг-эрга а хила еза вай къонача тIехьен хьаькъал нийсдеш йола идеологически организационни средстваш а. Парте райкомои юххьанцарча парторганизацешеи массе а оагIора хьалкхоаб хьаштдолла мегаргдолаш дола комсомольцаша шоашкара дагалаьца доладаьр, царна комсомольско-кагирхой мероприятеш чакхъяха новкъостал ду.

Июнь бетта района культура ЦIагIа дика чакхъяьлар «Со Советски Союза гражданин» аьнна цIи тилла йола тематически сайре. Сайрен программа юкъе дар ялхайтта шу даьннача кагирхошта торжественни лоаттаме паспорташ дIалулга. Парте райкомеи райсовета исполкомеи цIерах райисполкома председатела заместитела Мержоева, чIоагIа ловца а боаккхаш, даькъала бийцар гулбеннараш. Моаршалаш хетташ къамаьлаш дир иштта района интеллигенце цIерах нов. Колибаба, района военкома нов. Ядерне, ВЛКСМ райкома секретара нов. Арапиева, кхычар.

Духхьашха паспорташ дIаэцаш болча мехкарийи кагийча наьхеи цIерах жоп далара къамаьл дир Разуменко Валяс. Цо аьлар: «Тха деза даьй, ноаной, тха деза новкъостий! Оаха чIоагIа баркал оал шоана оаш тхоай селла дика йоакхо а терко а еш хиларах. Оаха дош лу цIаккха а Советски гражданина сий доадеш ца хила, дешара а къахьегама а дика толамаш доахаш хила». Цу дийнахьа паспорташ дIаэцаш хинна уж 19 саг вар: Богатырева Ася, Калибаба Коля, Измайлов Михаил, Мужухоева Рая, кхыбараш. Из цIей дездара гунахьлараш даькъала бийцар Наьсарен цхьайтташтерарча школа пионераша а. ЧIоагIа а хоза а екар советски паспорта хьакъехьа йола В. Маяковске башха-дика стихаш йийшача пионерий оазаш.

Халкъа, Даьхенна хьалхашка шоаш бехктокхаме хилар чIоагIа кер чу десса, са айденна болаш дIа-са къийстар къона мехкарийи кагий нахи.

Вай мехкарча кхыча къамашца доттагIали вошали хилара уйлашца кхебу оаха кагирхой. Иштта, Наьсарен юртбоахама техникума комсомольцашеи кагирхошеи чIоагIа доттагIал тессад Къилбаседа-ХIирий АССР Алагирски хьуна-технически техникумерча шоай нийсархошца. Дукха ха йоаццаш Наьсарен юртбоахама техникума партбюроси ВЛКСМ комитетои доттагIала сайре а яь, цига хьоашалгIа баьхка хилар Алагирски техникума комсомольцаши кагирхойи. СССР халкъий доттагIала хьакъехьа доклад йир юртбоахама техникума хьехархо йолча нов. Шадыжевас. ДоттагIала хьакъехьа боккхача безаме къамаьл дир цига Алагирски хьуна-технически техникума партбюро секретарь йолча нов. Н. К. Царикаевас а. Шоай хьаьшашта доккха художественни самодеятельноста концерт оттадир Наьсарен юртбоахама техникума студенташа.

Дика беркат даьлар цу вIашагIкхетарах, кхетамца кхебара гIулакха боккхача лоархIамера хилар из.

Парте райкомо юххьанцарча парторганизацей болх тIалестабу уж кагирхой уйлаш а царна эшараш а фуд чIоагIагIа теркалдеш хилара оагIорахьа, кагирхошта эшараш махулла диззагIа Iалашдеш хилара оагIорахьа, уж коммунистически кхетамца кхебар духьа.

Укх шера май бетта хилар «Юххьанцарча комсомольски организацеша кхувш боагIарашца беча балха лоаттамахи из тоабара де дезача гIулакхехи» дола дош дийца ВЛКСМ райкома пленум. Цига района комсомольцашеи кагирхошеи доккхий гIулакхаш а дувцаш къамаьлаш дир.

Укх тIеххьарча хана дукха нийсъеннай кхелета йиIигаш маьре ахийтеи шоаш раьза боацача мехкарий дIателеи гIийрта моттигаш. Юххьанцара парторганизацеш, ВЛКСМ райкома а прокуратура а болхлошца цхьана юкъе гIортар бахьан долаш ца хулаш дисар уж телха гIулакхаш.

Цу пленуме белгалдаьд кхувш боагIарашта юкъера болх тоабара де деза гIулакхаш. Комсомольски активистий низаца хIанз районе чакхдоах кхоачамбоацараш дIадахара пленуме дийца гIулакхаш.

Парте райкомои юххьанцарча парторганизацешеи хадданза новкъостал ду комсомольцаши кагирхойи политически кхетамца кхебелга тоадара а вIаштIехьдаккхара а. Из бахьан долаш комсомольски кружокий балха чулоацама терко дукхагIа е, пропагандисташ дикагIа хержа а, Iомабе а, кагирхошта политически а юкъара а дешар Iомадара дикагIа кулгалде, тIахьожам лоаттабе яьннай комсомольски организацеш. Укх шера лакхбеннаб школашкарча, техникумерча, училищерча, совхозашкарча, колхозерча комсомольски политпросвещене сете деша багIача мехкарийи кагийча наьхеи юкъерча дешара а идейно-политически а боарам.

ДукхагIа йолча кружокашa кхоачашъяьй дешара программаш. Занятеш идейно-политически боарам лакха а болаш чакхйийлар нов. Урожаев А. пропагандист волча Пхьилекъонгий-Юрта хьакхий-товарни фермерча, нов. Котиев М. пропагандист волча «Октябра 40 шу» яхача совхоза ТIой-Юрта отделенерча, нов. Кусиев Х. пропагандист волча цу совхоза Долакха-Юрта отделенерча, нов. Кожемяко Т. пропагандист йолча райбыткомбинатерча кружокашка. Цу кружокашка пропагандисташа, ювза а ховш, деша багIарий теоретически знанеш района вахарца вIашагIъювзар. Цу пропагандисташа Iалашлора деша багIараш хьинаре хулга, тIема а къахьегама а ветеранаш, кхы сий дола нах занятешка хьехар. Цунца цар кагирхошта Iомайора болхлой класса тIема а революционни а традицеш, патриотизма уйлаш, къахьегам дукха безаш хилар.

ДикагIа бу кагирхошцара тIематехнически болх. Районе кийчваьв 52 мотоциклист, 70 тракторист. Кхувш боагIараш исторически тIемаш хиннача моттигашка ахара кхоъ поход чакхъяьккхай. Кхозза чакхдаьккхад спорта лаьрхIа топаш кхувсара яхье бовлга. Укх шера 27-аза хиннад граждански Даьймехкеи тIемай ветеранашца вIашагIбетталулга а, хIаьта иштта Эскара, Флота тIемеи политическии кийчон отличникашца призывникаш вIашагIбетталулга а. ВIашагIъехкай авиамоделистийи радиотехникаи кружокаш.

Тха цIенхашттара кхоачамбоацар да комсомола мугIараш мела дегIаухаш хилар, къаьстта а комсомольций чотах КПСС мугIараш мела дегIаухаш хилар.

Массанахьа а дерригача боахамашка а да юкъара цхьа кхоачамбоацар — нонагIа тIехьадуса боахама дакъа долча хьайбаш леладеча къахьега комсомольцаш кIезига хилар. ХIанз дуккха гIулакхаш чакхдоахаш доахк тхо, хьайбаш леладечара комсомольцаш дукхагIа хилийтар духьа.

Хьалхашка латта декхар да кагирхошта юкъера идеологически болх дикагIа тоабелга, комсомола дола партийни кулгал лакхагIча боараме айделга, берригa кагирхой коммунистически гIирс хьалбара шерарча новкъа бахар духьа.

Ф. ВАСИЛЬКОВ,
КПСС Наьсарен райкома секретарь.

«Красный молот» яхача заводе болат лоаладеча цехе.
Н. Кобиашвиле сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА БУВЛАШ

Лоалаяьи кепах йолеи продукци арахецара «Красный молот» яхача заводе хьалхе лелаю болат лоаладеча цеха коллективо. Май беттехье кхоачашъяьй цо ворхI шера план. Цу хана деза 1966-ча шера чотах къахьегаш я из.

Мишта вIаштIехьлаьннад болат лоаладерий цу тайпара толам баккха? Иштта котало яккха цар низ кхаьчаб эггара тIех йола хIанзара оборудовани цехе оттаярах, толашагIа йола технологи балха юкъекхувларах, керда оборудовани шоаш хьаярах, йолаш йола къаьнара яр эргайоаккхаш тоаярах. Цу дерригача гIулакхаша йиш хилийтар къахьегама овсарле дикка лакхъе.

ХIанз коллективни бригадаш я цехе. ХIара бригадаца 25—30 саг ва. Ше-шийна а ца беш (хьалха иштта бора), массане юкъа бу болх. Алапи хьожаду юкъа бу болх. Алапи хьожаду еннача разрядага хьежжа. Разрядаш ше лу бригадо собранешка. Иштта вIаштIехьбаьккхача къахьегамои луш долча алапеи совбоакх цеха ерригача коллектива материальни безам.

Е. СВЕНТИЦКИИ,
«Красный молот» яхача завода инженер-нормировщик.

Тоабе предприятей экономически болх

Нохч-ГIалгIай АССР-а экономически анализа общественни бюрой а нормироване общественни бюрой а кулгалхой, къахьегамеи алапеи отделай болхлой, предприятей экономистий цу деша хетаяь совещани - семинар хилар укх деношка Грозне.

Экономически района предприятешка экономически болх мишта лел дувцаш, семинаре белгалдаьккхар Нохч-ГIалгIайчен предприятешка дукха пайда луш хIамаш даь хилар. Масала, Грозненски химкомбината экономически анализа бюрос (кулгалхо нов. Забурунов) соахка 20-нел дукхагIа маьхала предложенеш чакхъяхарах 400 эзар сом совгIа пайда бир. Кхы лаьгIбалийтац цо ший болх укх шера а, хIара денна чура кхоачамаш а лехаш.

Дукха пайдане гIулакхаш да «Октябрьнефть» НПУ предприятешкарча, Грозненски слюдяной фабрикерча, «Металлист» яхача заводерча, иштта кхы дуккхача экономически нормированеи бюроша дераш а.

Цунца цхьана семинаре белгалдаьккхар, семилетка тIеххьарча шерара планаш ханал хьалха кхоачашъяра новкъостал дергдолчча бесса предприятешка экономически нормированеи болх тоабе безаш хилар.

Семинаре дакъа лоацаш хиннача дуккхачар дIа-юха ийцар шоай балха опыт. Масала, «Красный молот» яхача завода механически цеха нормироване общественни бюро председатела нов. Копарулина дийцар, бюро членашка сменах мел болх булу Iомаделгеи цул тIехьагIа мара нормаш хувцара хьакъехьара предложени администрацега шоаш дIа ца дулгеи. Цехашка нормироване бюро а экономически анализа бюро а болх тоабара йоакхо ца ярахи опыт дIа-юха эцара уж гулбеш ца хиларахи нов. Копарулина бехке бир завода кулгалхойи завкоми.

Грозненски нефтемаслозавода воккхагIа волча экономиста нов. Михаева семинаре дакъа лаьцараштa дийцар комплексни экономически эффективность хилийтарaи арахецача парафина дикал хIара бетта лакхъяраи социалистически яхь йоаржае завода коллектива экономически анализа бюрос практически новкъостал мишта ду. Боккха болх баьб бюрос технологически установкашка хозрасчет юкъейоалаеш. ХIанз бюроси профсоюзно-боахама активои гучайоах болх ца беш йола оборудовани.

Семинаре иштта къамаьлаш дир Грозненски консервни завода экономиста нов. Жыгаловас, кхычар а.

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра, общественни бюро болх тоабара рекомендацеш тIайийцар семинаре дакъа лаьцараша.

С. ЧУХАРЕНКО,
Облсовпрофа производственни балхеи алапеи отдела заведующи.

КЪАХЬЕГАМХОША РЕДАКЦЕ ЯЗДУ

АГИТАТОРА ДЕНОШ

ШоллагІа шу да Арам Ивановича Алексанова Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза шоллагІча отделене шурий-товарни фермана кулгалду. Цу юкъа тІехьа латтачара хьалхалыннай ферма, беттагара беттага толаме кхоачашъю шура яккхара планаши социалистически декхараши. Хьайбаш леладерашa бІубенна йоах, шера план Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 48 шу дузачадента кхоачашъергья шоаш.

Кхы цхьаькха лоархІамера гІулакх а да. Къахьегамах мах кІезига тел, из во вІаштІехьбаьккхаб, культурно-бытовой хьалаш во да, яхаш, дукха жалобаш ухар хьалхагІа ферма хьайбаш леладерашкара совхоза дирекцега, районни организацешка.

ХІана ягІац цхьаккха а жалоба. Хьайбаш леладераш раьза ба шоашта вІаштІехьдаьхача къахьегамеи бытовни хьалашта.

Уж деррига хувцамаш деча доккха дакъа лоац нов. Алексанова, бригадир хиларах тарра лаьца ца Іеш, агитатор хиларах тарра а. Арам Ивановича хан-ханнахьа беседаш ю, хьайбаш ледадерий духовни хьашташ мамогга дикатІа кхоачашде гІерт, дегІакхувл цар политически хьинар.

— ХьалхагІа чІоагІа дІа а ховийташ Іодешар аз газеташ, — дагаух агитатор, — цхьабакъда, цул тІехьагІа со кхийтар, газет даим цхьан тайпара дешарах темацара ладувгІарий безам тІех ца баларал совгІа, из кхы тІа а эшалуш хиларах. Цу хана денз аттача, наха дикагІа кхетабергболча меттаца дувца вальар со. Цул совгІа, ладувгІараша дикагІа кхетаергйолей царна дукхагІа хьашт долеи темаш я аз хержараш.

Укх тІеххьарча хана массехк беседа яьй нов. Алексанова КПСС ЦК мартовски Пленума материалех, вай пачхаьалкхен дунен халкъашта юкъерча гІулакхех, социалистически яхьах, совхоза боахама гІулакхех, кхыдарех лаьца.

Агитатора нов. Алексанова инициативах общеобразовательни школа вІашагІъеллар ферме. Цунна кулгалдента тІалиллар хьехархо йолча Щербинина Любовь Тимофеевнайна. Совхоза чотах тетрадаш, книжкаш, кхыдола дешара эша хІамаш ийцар школана. Іуйрийна доахан дийтта лаьнначул тІехьагІа еш кІиранна кхозза йора занятеш.

Денгара денга знанешта дукхагІа тІакхувра нах. Къаьстта а лоархІаме дар агитаторо къона хьайбаш леладараш меттел, 50 шерага кхаччалца а кхы дукхагІа а ха яьнна нах школе чуоэар. ТІагІертта дешаш бар скотникаш Амирханов Къоасам, Гудиев Ака, дояркаш Магомадова Жовжан, Зайтупаева Даша, кхыбараш. Уж берригаш а боккха хинна нах ба, цхьабакъда, цунах дешара новкъарле хиланзар.

Май бутт болабеннача юххье дунен тІа эггара хьалха экзамена тІабахар хьайбаш леладераш. Дика дІаелар цар из. Сов гІадбахарах къонбелча санна хетар ха яха дешархой: шоашта эшар паргІатта деша а дІаяладе а ховра царна.

Массаза а наьха даггара хила гІерт Арам Иванович, ханнахьа хоарцагІоал из сага эшача гІулакха. Цкъа гІайгІане яха бІаргаяйра цунна доярка Ихаева Макка. ЦІенна ремонт эшаш хилар дагадоалаш хинна ар из. Совхоза конторе теркал данзар доярка дехар, хІаьта шоллагІа царна тІаяха цунна а эхь хетар. Агитатор, цу гІулакхах са а кхийна, дирекци йолча вахар, кулгалхошца халахетар дакха а дийзар, цхьабакъда, ше яьхар кхоачашдир по. Шелал хьатІаялехьа ремонт яь даьккхар доярка цІа. Юха а, хьалхагІа санна дика, къахьега дог доагІаш хилар доярка.

Арам Ивановича йоаго хІама Іалашъе новкъостал дир скотника Ильясов Илеза, Амирхановна-гІишлой материалаш Іалашъе.

Цхьабакъда, материальни хьашташ кхоачашдара мийша Іац агитаторагара новкъостал. Цун хьехами хоза доши эшаш хул къахьегамхочунга моллагІа а моральни сагото цхьачача хана.

Цкъа пхьа хьашт доаца гІулакх нийсделар ферме. Концентраташ къайса халахетар даьлар доаркашта Эдельбаева Рашиятан Амагова Заманеи юкъе. Новкъостий судо шоай доп къоасталента дІадеха яьлар уж шаккхе а. Кхьметтел балхара дІабовла гІерташ а бар доаркаш. Къовсамаш даьннача дояркашца сабарагІа, эделца, дика дІакхета а беш къамаьлаш дора агитатора. Дукха къахьета дийзар цун уж кулге биггалца йолча хана. ХІанз боккхий хьаьший ба шоайла Эдельбаевай Амаговай, ферме хьалха латтача дояркаех ба уж.

Массаза а дика скотник волаш, хьавенавар Никаев Сайда, цхьабакъда, цул тІехьагІа цІаьхха балхацара чам байра пун, уйлашка вахар, оалаш мадарра, цхьаккха хІамах ка ца йоалаш лелар из. Гучадаьлар бер сесагага а дусаш, из Сайдас йита хилар. Сесаг кхычахьа маьре яхай, тІаккха берага дІа ца а хьожаш, цунна фу эш а ца ховш лела яьннай из. Бера доагІа ахча дас дІателлашехьа а, наьнагара йоакхо йоацаш дисад бер. Цунах дог лазаш волча Никаева шийгара гІайгІа дІайийцай агитаторга.

Арам Ивановича лаьрххІа ладийгІар цунга. Нов. Алексанов совхоза парткоме вахар, юрта Совете, милице, прокуратуре дийцар, хІаьта юхъхера а цо вІаштІехьдаьккхар Никаев Сайдас дог ца лазача наьнагара ший бер хьадоаккхилга. Цу хана денз тоадала доладелар пун вахар. ХьалхагІа санна бухь чубаха вацар из, цудухьа къахьегама гІулакхаш а дикагІа дІадоладелар. Ферме дикагІа болча болхлоех цаІ ва из хІанз.

Агитатора сийлахьа декхар кхетамцен творчески кхоачаш а деш, нов. Алексанова цІаккха а дийзадац ше бригадир хиларах тарра административни низ тІабахьа. МоллагІча тайпара яь а къахьегама дисциплина толхаяь моттиг хилча, цо общественностага къоастадайта дІалу дош. ХІаьта цул тІехьагІа массаза а, общественноста, коллектива низах боккха хьехам хуъ харцахьа вальначоа.

Хьайбаш леладеращца ю беседаш, хІара болхлочуща къаьст-къаьста беш бола болх, — гойтара агитаци, пенгазеташ — уж еррига средствaш хьайбаш леладерий политически къахьегамеи хьинар денна лакхдара тІаераою агитатора.

Агитатора новкъосталца дика чулоацам болаш йола гойтара агитаци вІашагІъеллай ферме. Политически плакаташта нийса цига кийчдаьд тІулакхаш дизаа чакхдахара тІахьехаш дола лозунгаш. Масала, плакатех цхьанне тІа йоах: «Шурий дикалах йола стандарташ нийса ледайойя шера кхы тІа а 500 сома пайда бе йиш я вай фермага. Новкъостий хьайбаш леладераш, шура дикагІа хилийтар духьа къовсам лоаттабе!».

Кхыдолча плакаташеи лозунгашеи тІахьех доакъарий кхом баран уж лорадаран, инвентарь а кхыйола общественни доалахье а хьурмат деш лелаяра.

ХІанз дукххача предприятешкеи боахамашкеи яхь яржаш латт къахьегама овсарле лакхъяр духьа яржа ца Іеш, цун культура лакхъяр духьа а. Агитатора нов. Алексанова цу яхьа а иштта юкъеоз нах. «Фермана гонахьа сомий беш егІача бакъахьа яцар-хьогІ?» — аьнна дага а деха, новкъостащца дагаваьлар Арам Иванович. Хьайбаш леладераша гІад а баха хьаллаьцар из.

Цул тІехьагІа воскресник хилар. Бригада цІенна гоннахьа хьалъэттар сомий къона гаьнаш. ХІана хийца дегІайоагІаш, шерра яржаш латт уж. Арам Ивановича инициативах хьайбаш леладерашта салаІа цІа кийчдаьд, порядок оттаяьй хьайбай помещенешкеи ферма территореи.

Агитаторо хІара денна тІагІертта къахьегаро тоаду вай ханара дика гІулакх — коммунистически къахьегам бахьан долаш лелаю яхь. ХІанзле а коммунистически къахьегама ударник яха цІи яьккхай бригадерча Арсанукаева Сапихата, Амирханов Къоасама, Гудиев Акас, Лапушкина Марияс, Ильясов Илеза, Шабозова Амината, Магомадова Жовжана.

Массаза а нахаца, массаза а наха-ишта я агитатора коммуниста Арам Иванович Алексанова балха девиз.

А. КУИМОВ,
КПСС Грозненски райкома инструктор.

БІубенна гІа боахаш йоагІа йоІ. Иштта я йиш йолаш а я из. Хьажал шо, фу даьд цун а кхыча гІишлонхой а говзача кулгаша. Кастта боккха кхаъ кхоачаргба дуккхача советски дезалашка — кердача фусама баха ховшаргба уж.

Укх тІеххьарча шерашка дукха керда цІеноп, промышленни предприятеш, школаш, кхыдола а гІирсаш хьаллдаьд вай республике. Цхьабакъда, хІанзчул тІехьагІа де дезараш дуккха а дукхагІа да.

Шеко яц гІишлонхой хьинар долча кулгаша уж сиха а дика а хьалдергхиларах. **Е. НЕДЕРЯ** фотоэтюд.

Эггара хьалха ший комбайн тоаяь ялат хьакха кийчвеннав МалгІабика районерча «Кавказ» яхача совхоза дикагІа вола механизатор Шерстобитов Юрий Алексеевич. ДІадахача шерашка ялаташ чуэца болабеннача хьалхарча деношка из моша хиларца лерттІа бункерчара Іо ца доагІаш чІоагІа новкъарле хулар из токе машинашца сихха дІаозара. Цудухьа Шерстобитова хІанзе ший комбайна бункерах керда приспособлени еллай. Цу гІулакхо аьттув хулийтаргба сихха машинаш ца лоаттаеш ялат дІаоза.

Е. Недеря сурт.

ЮХЬИГ ВО ЯЦ

Гуйран ялаташ дика хургдолчоа тара да укх шера Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхозе. Дика ца хила йиш а яцар ший ханнахьа, дика кийчдаьча лаьтта дІадийнад фу. Оттаяьча ханашка подкормка яьй кхашка, дилла йиш мел йолча хий диллад. Лоацца аьлча, лерттІа дегІадахкара мел эша хьалаш хилийтад ялаташта. Цудухьа тІех дика хиннад кхачаш латта гуйран ялаташ.

Цхьабакъда, ахархоша хозахета алац: ялат хьалкхедаьдар аьнна, ах гІулакх мара даьдалац. Кхашка латтар аьнна хилац ялат, амбарашка чутесса из ца хуле.

Болх дика вІаштІехьбаьккха дІаболабир укхаза гуйран мукх чуэца. Юкъ-юкъера, кхач-кхаьчачара кхаш чу а лувцаш хьакха доладир ялат. ХІанзле хьекха яьннай хьалхара итташ гектараш. Совхоза амбарашка тессад керда хьадаьнна хьалхара бІаьш пунташ ялат. Болх вІаштІехьбаккхара гІулакха хІама ца талхаш лел ялаташ чуэцилга. ХьалххагІе а денз хьежаб укхаза хІама ца талхийта. Юххьанца денз бокъонца йола план оттаяьй, лаьрххІа уйла а яь нийсъяьй агрегатий маршруташ. Цо йиш хилийтар массаза санна «техкхаш» ца а лелаш, гІулакх ший ханнахьа дІадоладе.

Ялаташ чуэцача технико шин еменах болх белга вІаштІехьдаьккхад. Ялаташ чуэцача механизаторий балха темпаш лакха хилар—техника дика кийчъяь хилар бахьан долаш да яхараш бакълув.

Соахка запасной оатхалаш ца хилар бахьан долаш каст-каста сайце латташ хулар комбайнаш. Укх шера эшарг мел йола оатхалаш Іалашъяьй укхаза. Цу гІулакха ший ханнахьа оарцагІваьлар совхоза центральни ремонтно-механически мастерске заведующи нов. Амаев. ХІанз кхыметтел хийца дІаоттаде йиш йолаш бІарчча доакъош а да.

Ялаташ чуэцаргдолча техникана ремонт яра балхаш сихагІа чакхдаьлар хьалха латта къахьегама приемаш шерра юкъекхахьар бахьан долаш. Узловой методах бир болх.

Ремонт яь яьнна техника цхьаккха оатхал тувла ца йолийташ теххкар опыт йолча механизаторехи специалистехи вІашагІъеллача комиссе. Харцахьа даь балхаш брак яьрий чотах юхатоадайтар. Цудухьа геттара дика чакхъяьлар ремонт. Уж деррига хІамаш накъадоал хІанз — балхаш сихденнача, хІара минут а еза йолча хана.

Ялаташ чуэца кийчо еча хана чІоагІа йоакхо йир механизатораша ялаташ чуэцаргдолча машинех балха овсарле лакха йолаш пайда эцара гІулакха. Цо торо хилийтар царга хІанз шерра кха чулоацача жаткаех пайда эца. Ремонт дика йир царна, цу тайпарча агрегатех пайда нийса эца ховргдолаш нах кийчбир. ХІаьта цудухьа цар духьала хІама ца экхаш болх а бу. Шерра кха чулоацаш йола, дика тоаяь техника юкъейоалаяр бахьан долаш механизаторашка йиш хилар ялаташ чуэцара ханаш лоацъе, ялат ца дойта.

Ялаташ чуэцара темпаш лакха хилийтар духьа лоаттабеча къовсаме административни гІулакхаш леладаь Іац. Хеста а бу, премеш а тел балха тІа белгалбаьннараштa. ХІара механизаторо яхь лелаю ялаташ дукхагІа чуийца ца Іеш, дикагІа чуэцар духьа а. Из тайпа яхь эггара хьалха дІайолайир комбайнераша Эльдарханов Араба, Жадиев Сулейма, Магомадов Мохе. Цар шоай деррига хьинар тІадахийта къахьег, хІара денна нормаш 150—200 процент кхоачашъю.

Кхашкарча станашка хьокхамий доскаш оттадаьд. ХІара механизатора цу тІара корайоагІаргья ший цІи, ховргда сменах ше масс гектар чуийцай.

ХІара денна ю балха итогаш. Болх дикагІа баьча агрегата карара кара тела цІе вымпел лу. ХІанз из ягІа Эльдарханов Араба комбайна тІа.

Яхьо шийгара доагІар дир: боарамах а дика вІаштІехьбаьнна а лел мукх чуэцара болх. Массехк дийнахьа мукх чуийца бовла лерхІ комбайнераша. ХІаьта цул тІехьагІа кхаьч-кхаьчачара кІа чуэца болабала дага ба уж.

ДагадоагІа, соахка, ялаташ хьокхача хана, боахаме автотранспорт ца тоъар бахьан долаш комбайнаша сайца латташ бІарчча деноп даьха. Кхы цу тайпара гІулакх цІаькха ца хилийтар духьа совхоза коллективо ший ханнахьа кийчйир ший еррига автопарк. Автомашинашта ремонт йир, кузоваш ялат дІакхахьа мегаргдолаш кийчйир. Шин сменах бергболаш вІаштІехьбаьккхаб машинаш лехкарий болх.

Иштта, бизача кхоачамца кийчбеннаб совхоза механизатораш ялаташ чуэца. ХІаьта хІанз, балхаш сихденнача укх деношка, цо механизатораштa новкъостал ду къахьегама овсарле лакха йолаш болх бе.

Г. ДЖАНЧУРОВ.

БЕРКАТЕ ЛАБОРАТОРИ

Доккха декхар тІалатт Нохч-ГІалгІай республикански опытни станце вІашагІъеллача зональни агрохимлабораторе болхлошта — дІайийнача хІамашта хьалъувза кхоачамбалла хьоаналаш лаьттанца йий хар, пайда дукхагІа лургболча боараме лаьтта удобренеш товса хар, доакъарий дикал-вол къоастаяр. Уж дешаш хинна Іац лабораторе коллективо къестаде дезараш. Цу дешашка хьежара йиъ отдел вІашагІъеллай лабораторе: лаьтташтеи хьатІайоалача хІамаштеи анализаш ю группа, лаьттай образецаш ийю группа, кхашка опыташ ю оперативни группа, картографически группа. Лаборатори болх бе йолаеннача хьалхарча денношке а денз цІенхаштта шоай болх дІаболабир оперативни группа болхлоша. Цар кхашка опыташ йир удобренеш товсара эггара дикагІа йола ханаш къоастаяра. Уж опыташ яра хьайцай вай республика еррига зонаш. Масала, агронома Ли Алексея ший опыт Наурски районе ю, агронома Подабаевас — Гудермеса районе, А. Ласкиева — Сунженски районе. Кхашкара опыташ еча ханна лаьттай образецаш хьайе а болабелар оперативникаш. Лоацача хана техкар цар лаьттан тІоаш, лаьттай образецаш хьайцар «Красный пахарь» а «Коммунизмага бода никъ» а яхача Шелковской района колхоза кхашкара.

Оперативникаш лаьттай образецаш хьайеш болча хана лабораторни корпус кийчъеши тохкамаш дара методаш Іомаеши яр аналитически группа. «Бакъда из, Іомавала массане а вийзар, — йоах аналитически группа кулгалхочо коммуниста Кораблева Ирина Васильевнас. — Тха аналитически группацара нагахьа болхло вацар хьалхагІа лабораторни тохкамий методика йовзаш. Цул тІехьагІа тІагІертта Іомадала доладелар тхо». Анализаш яра навыкех кхетара керда вІашагІъеллача лабораторена доккха новкъостал дир землеустроительни экспедице лабораторе болхлоша. Цар новкъостал дарах лоацача хана оборудовани Іомайир, тохкамаш бакъахьа де Іомабелар агроном-агрохимик В. П. Глотова, боккхагІа бола техникаш-аналитикаш З. Эдиеван А. И. Фроловаи, кхыбараш. Керда професси къаьстта а дика Іомаяьй нохчий къоначa кхалсаго Эдиева Зинас. Эггара хьалха из лабораторе енача хана кердача профессех цхьаккха а хІама ховш яцар из. Цхьабакъда, цунах къаькка тІехьашка ялаязар из. ЧІоагГа теркам тІабахийте ладувгІар цо шийна хьехам берашка, цар хьехамаш дицдалийтацар. ЙоккхагІа йолча техникалла-аналитикалла болх беш я из. Ший керда професси сов шийна дукха езаш хиларах цу профессех кхы дІахо деша лаьрхІар Зинас. ХІанз института биологически факультета деша яха экзаменаш дІалуш йоалл из.

Землеустроительни экспедице лабораторера стажировка чакхъяьнначул тІехьагІа шоаш хьаккхьача образецешта шоай лабораторни корпусе анализ е а болабелар аналитически группа болхлой. ХІанз аналитически группа коллективо хІара денна лаьттан 40—50 образеца анализ ю. Нагахьа санна дукха ха ялалехьа хІара дийнахьа цар 250—300 образеца анализ е езаргхилар теркалдича, уж темпаш хІанз укх сахьата лоадама яц. Цхьабакъда, аналитикаш хІанз а балха дика шаьрбенна бовланза ба, цкъаза химикаташ а тоьац, еррига а хьакхаьчан дІаоттаяьи яьннаяц оборудовани. Цхьабакъда, из ишта доллашехьа а, лабораторе коллектива балхаца чІоагГа хьаштдолаш ба республика юрта боахама болхлой а къаьстта специалисташ а. Республика цхьацалолча боахамашкара заявкаш ух хІанз агрохимлабораторега лаьттан тІоанашта тохкамаш дара. Цу тайпара заявкаш хІанзле а кхаьчай Гудермеса района «Степной» яхача совхоза, Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза, кхыча боахамий специалисташкара.

Агрохимлабораторе коллективо шоай хур ду колхозийи совхозийи специалисташта тар ма лу сихагІа лаьттай картограммаш яла гІерташ. ТІаккха по йиш хулийтаргья республика кхашка минеральни удобренеех пайда дикагІа эца.

А. ПЕНЬКОВ,
агроном.

ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА ПРОМЫСЛЕ

«МалгІабика» НПУ Ленина орден лелаеча коммунистически къахьегама 1-ча промысла коллективашта юкъе къаьстта дика болх беш я Нозадзе Христофор Георгиевича кулгалдеш йола мехкдаьтта доаккха бригада. БІаьш кІоарга-насосни фонтанни скважинаш я цо гІулакх деш. ДІабахача 5 бетта баьча балха итогех дикагІчарех цхьа моттиг яьккхар цо. План кхоачашйир 103 процент.

Тоалуш боагІа рационализаторий болх а. Пхиъ геолого-технически мероприяти яьй, из бахьан долаш къаьнарча фондера тІаккхийттад 180 тонн мехкдаьтта. Мехкдаьтта оборудованена ремонт дика ярахи доагГІача бесса цунна Іунал дарахи 55 денгара 65 денга кхаччалца йІаьхъеннай ремонт ца еш скважинаша йоаккха ха. Из дика хьокхам ба.

Укх бетта 20 дийнахьа планал совгІа итташ тоннаш мехкдаьтта даьккхад цар.

В. ТАГУРОВ.

КХИЙНА ДАЛАР

ЮСТАС ПАЛЕЦКАС, Литовский ССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

Советски дезала юкъе эггара къонагІъяраш Литва, Латви, Эстони я яхаш дувцар дукха ха йоаццаш а ю тІехьа. Цхьабакъда, укх шера 21 июле «къоначар» ткъаь пхиъ шу даьлар. Халкъийи пачхаьалкхенийи вахаре ишта дукха ха яц из. Бакъда халкъо баьча наькъах, цунна карагІдийннарех вывод ялла ха-м я из.

Халкъа вахаре цхьаккха хІама хувца ца луш бІаьшераш хиннад Литва исторе чухь. Хьажал хІаьта алхха е ткъаь пхиъ шу миштад! Хинна хувцамаш бокъонца довзара «цу ханналцеи» «цул тІехьагІеи» аьле ханаш вІаши юст вай. Литвана дола событеи доазув хилар республике социалистически, советски строй хьакхайкаяь ха.

Бакъда, укхаза дагадохийта доагІа из доазув халкъий лоІама духьала 20 шу совгІа йолча хана тІехьа даьккха хилар. Прибалтика халкъаша 1917—1918 шерашка хьадеш дар Советий Іаьдал. ХІаьта цу хана юххьанца Кайзеровски Германеи цул тІехьагІа Антанта мехкашеи а деш, империалистически пачхаьалкхенаша новкъостал а деш, Советий Іаьдал дІа а даьккха, буржуазни строй качъеллар Литвана, Латвеи Эстонеи санна.

Литвера еррига партеши политически организацеши эшаяь дІа а къайла, Іаьдал бе деллар пачхаьалкхен фашистски парте. Коммунистически парте хьалхле а лелаеш Литовски халкъо даиман къовсам лоаттабора шийна гоама йолча режима духьал.

1940 шера дунен халкъашта юкъе эттача ситуаце литовски халкъага йиш хилийтар Советски Союза халкъаша хьал а лоацаш фашистски диктатура низ-Іоткъам тІеракхосса а ший кхел ше къоастае а. Литва Халкъа Сейме ду хоржамаш французски революци хиннача хана Бастилена чухьелхара нийсса лоархІар: уж а дар 14 июле. Цу хоржамашка дакъа лоацаш хилар берригача харжархоех 95, 51 процент бола нах, хІаьта царех 99, 18 процент харжархоша Литва Къахьегама Союза кандидаташта голосаш дІа а елар. Хоржамий программа лоаца а дика кхетаеш а яр: деррига Іаьдал Советашка дахийтар, Литвах болхлойахархой социалистически республика йир.

Хоржамаш деча хана хьакхайкабаь хинна халкъа лоІам кхоачаш а беш, 1940 шера 21 июле Халкъа Сеймо цхьа барт а болаш Литовски Советски Социалистически Республика хьахилар дІахкхайкадир, из Советски Союза республикашта юкъеяхийта СССР Лакхехьарча Советагара деха решени а йир. Из дехар кхоачашдир. Цул тІехьагІа Халкъа Сеймо тІаийцар 1936 шера оттадаьча Советски Конституте ларда тІа хьадаь республика Конституци. Цу тІа теркалъяьр хІанз мара социализм хьалъе йолаяланза йолча Литва башхалонаш. Лаьтта къама доалахьа, вешта аьлча пачхаьалкхен доалахьа дахарах йола деклараци тІаийцаяр. Цу ларда тІа доккхий боахамаш долча нахагара лаьтта хьадаьккхар ткъаь итт гектар мара ца юташ, хІаьта хьадаьккха лаьтта из вІалла доацачей кІезига долчей ахархошта дІаделар. Вож деклараци яр промышленностаи банкаштеи национализаци ярах. Цул тІехьагІа тІаийцар доаккхийча цІеноштеи йоккхийча торгови предприятештеи национализаци еш дола законаш.

Цхьаккха дов - гІар ца йоалаш лоацача хана чакхдаьхар уж хувцамаш. Россецареи вежарех йолча кхыча республикашцареи экономически бувзамаш юхадІадоладаро цу сахьата хьалъайййр кІалйиса хинна Литва промышленность. Малхбузерча Европе тІом хилар бахьан долаш кІирах кхаь-диъ дийнахьа мара болх ца беш хинна фабрикаш цу сахьата дийнахь бус 2—3 сменах болх бе йолаелар. ДІадаьлар бе болх ца хилар. Массехк бетта чакхдаьккхар лаьтта юхадекъилга. Советски вежарашха йолча республикашкара хьачуаха йолаелар литовски къахьегача ахархошта кхы хьалхагІа бІаргайовнза хинна торактораш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама машинаш. Дуккхача наьха деша баха йиш хилар, тІанкІ аьнна хьалйизар кагирхоша школаш.

Гитлеровцаша Советски Союзаца цІаьхха тІом болабаро юкъахдаьккхар хьалде доладенна ираз дола вахар, литовски халкъа боахамаш дохадир, валари из хІалак даь дІадаккхарах бола кхерами тІаоттабир. Гитлера оттаяьча планах литовций къам дІа а даьккха Литва территори Германех дІатоха лерхІар.

Кортамукъал бахьан дерригача вежарашха долча халкъашца цхьана Советски Эскара мургІараштеи партизаний отрядаштеи юкъе тІом беш хилар литовцаш. Фашистски бІехалаш эшадаь яьккхача коталоно хІалак хулчара кІалхара а даьха, кортамукъал ера. Цхьабакъда, из карагІдоалаш дукха нах байр: гитлеровцаша моттиге бахача нахах ах миллион совгІеи военнопленни а доазол дехьарча гражданех а болча нахах ши бІаь эзар гаргген саг вийр. ХІаьта республике баха нах берригаш а кхо миллион гаргга саг мара мича вар. Итташ йола городаши юрташи йохаяьяр, дукхагІа йола промышленни предприятеш болх булургбоацача яьхаяр, Іалаьмате доккха зе даьдар юрта боахама.

ТІом хинначул тІехьагІа дІадахача шерашка овлангара хувцаденнад литовски халкъа вахар. 1940 шера хинначул ялхайттаза дукхагІа йоакх промышленни продукци. Буржуазно-фашистски диктатура йолча хана бе болх ца хилар бахьан долаш шоашта бе болх а маькха чІегилг а лаха Къулбехьен Америкей кхыча мехкашкей дІавахавар бІаь эзар совгІа ахархои болхлои. Бе болх ца хилар диценнад хІанз, хІанз газеташа арайоах боахама моллагІча а доакъошка болх бара нах тІахьехаш йола объявленеш.

Ахархой коллективашка вІашагІкхетаро, юрта машинаш, электричество шерра юкъейоалаяро, аттача баьккхаб ахархочун къахьегам. Дика дукхагІа йоах юрта боахама продукташ. Масала, дулхи шуреи йоакхилга ткъаь пхиъ шера ткъаь итт — шовзткъа процент лакхденад. Хьалха деш хиннача лохачах къайлача цІенолгий метта хІанз сийрда тІох даь цІеноп да ахархой. Городашка хьахул керда хоза, шера проспекташ.

Доккхий хІамаш да образоване, культура, искусства хьакъе литовски халкъа карагІдаьннараш. Цхьан шера лакхерча школашкара дийша йистевоал пхи эзар гаргга саг! Буржуазни Іаьдал долча хана хинначул шозза дукхагІа хул уж. 1939 шера Литва лакхерча дешара заведенешка дешаш 3990 студент мара вацар, хІанз — 42800, царел совгІа массехк бІаь саг вежарашха йолча республикай вузашка дешаш а ва. Бахача нахах итт эзар сага лерхІаш бІаь шовзткъа гаргга студент ва. Буржуазни хана баьгІарел иттазза дукхагІа кагирхой дешабагІа хІанз юкъарча дешареи профессиональни юкъерчеи школашка. Образованах боацаш хиларал совгІа, юкъерча профессиональнии лакхерчеи школашка дешашбараштa стипенди а тел. Литве буржуазни строй хиннача ткъаь шера кхо бІаь кхоъ инженер мара арахийцавац, цу массанена бе болх а корабанзар. ХІанз хІара шера бархІ бІаь гаргга студент дийша араводал инженера диплом а долаш, хІаьта чехка дегІабоагІача халкъа боахама кхы а дукхагІа эш специалисташ.

Образовани лакхъяларца лакхъеннай газетий, журналий тиражаш. Нагахьа санна хьалха эггара чІоагІагІа даьржа хиннача хІара денна арадийннача газета тираж ткъаь пхиъ эзар экземпляр хиннаяле, хІанз республикански «Тиеса» яхача газета тираж ши бІаь ткъо эзар нел тІех я. Беркате ба вежарашха йолча республикай литературана, искусствана, Іилмана юкъера вІаши бола бувзам. Из бахьан долаш литовски халкъа творчески низаш чІоагГа дегІадаьхкад. Лаьчан низ бола ткъамаш хьахиннад халкъа гене.

Нагахьа санна толамех вай дувце, укхаза дицдалийта йиш яц уж 25 шера а доацаш, лоацагІча хана лаьха хилар, хІана аьлча цу хана тІера яккха еза тІом лаьттаи из чакхбаьначул тІехьагІа боахам юхаметтаоттабеш хьаенеи 1950 шерага кхаччалца йІаьхъенна ханаш. ТІаккха, лерттІа дегІаахара ха е тІеххьара 15 шу мара хилац. Цу лоацача хана экономически хинна ца Іеш, культурни а бокъонца дола тамаше хІама карагІдаьлар.

Гуджонай яхача юртарча къавеннача ахархочунга - колхозхочунга Виктор Савичюсага Советий Іаьдал мишта хет хьона аьнна хаьттача, цо аьлар:

— Со къаьна ахархо ва, дукха деза сона Советий Іаьдал. Хьалха бераштa маьх ца тоъар, цІенбаь боахам бокха безача оттаргволаш саг цамогаш хилар кхерар со. ХІанз со бІубенна кхоаненга хьеж.

Литве сона бовзаш ба къаьнарча буржуазни общества дуккха бола цІи хеза деятелаш. Цар хІанз хьинаре дакъа лоацаш хьалду керда вахар. Масала, буржуазни правительства халкъа просвещене хьалха хинна министр профессор Ю. Тонкунас юртбоахама академе хьехаш ва, кхыча мехкашцарча гІулакхий хьалха хинна министр литературни болх беш ва, французски метталарча книжкашта перевод еш ва из, хьалха хинна Клайпедски губернатор В. Куркаускас совхоза агроном ва. Ишта дола масалаш дукха доаладе йиш йолаш да.

Шоай лоІаме а цхьатарра бокъонаш йолаш а долча советски вежарий халкъашта юкъе тоа а лу, беркатерчеи машареи новкъа керда толамаш доахаш хьа а доагІа литовски халкъ.

(АПН).

«СЕРДАЛО»
3-гІа агІ. 26 июнь, 1965 шу.

ДИКАЧА НАХАХ

КЪАХЬЕГАМО ЙОАККХ САГА СИЙЛЕ

Цхьоалагlча школе деша ваlар Николай «Грознефта» автобазе пхьаралла болх беш хиннача шийн даьна Астапов Василена кхача тlехьакхухьаш из хиннача хана. Кlаьнка сакъердалора кlайлуча кхоачадеш цlийдаьча аьшках, тlоа сегаш санна, массе а оагlора сийгаш дlа-са ухаш хиларах. Пхьаро, кlаьнка бlара а хьеже, оалар: «Дешалахь, Коля, lа деше инженер хургва хьох».

Шийн воlага лаккхера дешар деншйта гlерташ вар из. Цхьабакъда, къаьнарча пхьара ловр хиландар. Халача цамогаро метта вужавир Коляй да. Дас-нанас лийрхlар кхоачашхиланзар. Астапов Коляй дешар юкъагlа дисар яхлагlча классе: дукха дезал кхабар шийна тlадисача нанна новкъостал де дезар.

Николай Васильевич Астапов ялхайтта шу даьнна кхувш воагlа зlамига саг вар «Грознефта» автобазе ученикалла балха волаш. Хlаьта из шийн керда говзал lомаелга хьалхарча дийнахьа денз чlоаггlа кара а ийцар цо. Воl дагаваьла цамогаш вола Коляй да гlадж а лувзаш наг-нагахьа цехе водар, цунна цlаста пхьара говзал lомаяр дукхьа. Иштта, даь а кхыча мастерий а новкъосталца цхьа шу доаллашехь а цlаста пхьара говзал бокъонца lомайир зlамигача саго.

Цхьабакъда цунах кхоачам хинна ца санзар из. Дийнахьа болх а беш, сайрийна шоферий курсашка деша ухар из. Цул тlехьагlа кхы а цхьаькха шу даьлча кхоалагlча класса шофера удостоверени хьаийцар цо. Автомобиль лехка волавелар.

Ткъаь пхиъ шу да «Грознефта» автобазе Николай Васильевич Астапов болх беш вола. Цlаста пхьар, цхьоалагlча класса шофер, цу тlа а дисциплина йолаш, тlадиллар лерттlа кхоачашдеш, техника дукха езаш хилар — уж да коллективе сий деш волча хlанз шовзткъа шу даьннача Астапов Николаях доахка белгтала гlулакхаш. Массагlа тайпа автомашинаш лелаяьй цун говзача кулгаша!

Хlаьта цехе цlаста пхьара болх дукха lайча, гlа а гlойя, цхьа-ши кlира доаккх Николая, лоторий болх тlехьакхебеш. Тlаккха юха а автомобила тlа хов. Машина ремонта оттаю — шофер ремонтникашца цхьана къахьегаш хул.

Оттабаьча боарамал совгlа ткъо эзар километр гаргга никъ баьб цо лелаеча машина чархаш тlа йоалллача резина.

Сийлен грамоташ, итташ баркалаш — уж да башха-дикача коммуниста Иван Васильевич Астапова къахьетама книжка тlа яздьраш.

Кхо шу хьалха из балха волча яьхкар дукха тоннаш мухь кхуьа ЗИЛ-аш. Керда техника дlаелар коммунистически къахьегама ударникашка — шоферашка Асхабов Каимага, Синицин Евгенега, Лепиев Хасмахьмадага, Сафронов Ильяйга, Астапов Николайга, кхычарга. Цхьоагlо йолаш а технически чlоагlа а я бригада. Царех хьаштдар механика кагаметта болх булургболаш ва. Цу берриганепа, цхьатарра раьза а хинна, шоай бригадиралла хержар Николай Астапов. Цу бригадо хlара бетта 120—130 процент кхоачашъю шийн план.

Цар, каст-каста гул а луш, шоай производственни гlулакхаш къоастадаь ца lеш, шоай цlагlара, вахара гlулакхаш а дувц. Толашагlа болча болхлоша къаьстта а терко ю бераш кхетамца кхедара гlулакхий. Цар массане а шоайла вlаши дувц шоай бераша миштадеш. Мадарра аьлча, дешара отметкаш дикагlа хилийтара яхь лоаттаю цар укхаза а.

Дукха ха йоаццаш автобаза коллектива цlерах дола цхьа письмо кхаьчар. Ткъоалагlча юкъерча дешара школа директорен хьехархошен баркал йоахар Николай Васильевич Астаповнеи цун сесага Валентина Александровнайнеи цар йоl Вера тlехдика кхееш хиларах. Из деша ягlа бархlалагlча классе дикеи тlехдикеи деша а дешаш.

Дай-ноаной лерагlа ух бераш а. Балха тlа а вахаре а иштта хул советски саг.

Янов Бубненко.

Районе баха нах коммунистически уйла йолаш хьалкхебеча лоархlаме дакъа лаца декхарийла да халкъа театр. Из кхета а деш 1960—1963 шерашка дика болх бора театро. Сакъердаме пьесаш уттайора. Зрителаш раьза бар.

Цхьабакъда, укх тlеххьарча 2—3 шера лаьгlбеннабар халкъа театра болх. Цун бахьан дар театра болх тоабара дукха сагота боаца нах укхаза нийсбалар. Каст-каста хувцалора режиссераш. Мадарра аьлча, культура Министерства «хьоашалгlа» хьаахийтача режиссераша ер ма дий аьнна хlама дицар театра болх тоабара, шоай алапи хьаийдарал совнагlа.

Халкъа театра болх тоабара гlулакха йоаггlача бесса йоакхо яцар районни культура отдело. Из бахьан долаш ехар 2—3 шу хьалха режиссера А. Бокова вlашагlтеха барт тайна коллектив. Цу тайпара гlулакх кхы дlахо ла йиш йолаш дацар.

ХАЛКЪА ТЕАТР БОЛХ БЕШ ДА

Керда, 1965-ча шера болх юха дийнбаьб халкъа театро. Хlанз районни культура отдела кулгалдеш ва театра балхах дог лазаш вола новкъост. Ше цу балха хьатlавенача лоацчача юкъа боккха болх баьб нов. Мислаурова района бахархоша чlоаггlа сатесса лаьттача халкъа театра болх махулла тоабара. Цу гlулакха иштта доккха новкъостал ду КПСС Наьсарен райкома секретара нов. Куркиевас. Цун инициативах дукха гlалгlай мехкарий, истий юкъеэзаб театра балха. Халкъа театре комсомольцаша дакъа лоацаргдола гlулакх вlаштlехьдаьккхад ВЛКСМ Наьсарен райкома секретара нов. Мякиева. Комсомольцаш юкъеозара новкъостал даь ца lеш, халкъа театро уттаеча пьесашка дакъа лоацаш ба комсомола райкома инструктораш Газдиеви Арчакови.

Къаьстта белгалбаха лов сона 1959-ча шера денз театре дакъа лоацаш хьабоагlа Долакова Зина, «Ленина никъ» яхача районни газета редактора заместитель Абадиев Урусхан, Наьсарен-Вокзалерча 11-шера школа хьехархо Гайтукиев Хьусен, иштта кхыбараш. Шийна енна роль дика ловзаю царех хlаране. Цудухьа безаме тlаэц уж тха районерча зрителаша.

Аз театра кулгалду дукха хац. Хlанзле тха театра зрителашта гойтай «Ши харбаз цхьан бе тарлац», «Ши Зайбулла» яха Х. Ошаевеи, «Шийн бараши наьха бараши» яха моттигерча автора С. Паровеи пьесаш. Районни культура Цlагlа гойта ца lеш, уж спектаклаш оаха уттаьай Долакха-Юрта, Тlой-Юрта, Яндаре. Чlоагlа раьза болаш, тlоараш детташ тlаэцар тхо массанахьа. Шоашта салоlам бе каст-каста тхо дахкар лоьш хул совхозий къахьегамхой. Иштта спектаклаш уттаяьй оаха кхашкарча станашка а.

Цхьабакъда, районни культура Цlен шийн доалахьара транспорт ца хилар бахьан долаш каст-каста совхозашка, бригадашка, фермашка, кхашка даха йиш хилац тха. Цу гlулакха тхона новкъостал дар дех оаха республика культура Министерствагареи районни кулгалхошкареи.

Хlанз оаха гlалгlай меттала оттае кийчъю Базоркин Идриса «Тамара» яха пьеса. Эрсий меттала кийчъю оаха И. Соболева «Разведчица» яха пьеса а.

Кастта районерча къахьегамхошта гойтаргья оаха Хамидова язъяь «Божа-lаьлий эшар» яха сакъердаме пьеса. Из пьеса гlалгlай меттала оаха оттае лерхl тхона шефал деча Х. Нурадилова цlерахча драмтеатра новкъосталца.

Дlахо кхы а дикагlа тоабе дага да тхо халкъа театра болх.

М. БУЛГУЧЕВ,
Наьсарен халкъа театра режиссер.

АГИТБРИГАДА—КХАШКА

Урус-Мартана района совхозий кхашка, тракторни бригадашка, шурий-товарни фермашка, иштта кхычахьа болх беш дукха къахьегамхой ба. Царна массанена гlулакх де кхув районни культура Цlени юрташкарча клубайи болхлой. Цар дика кхетадаьд шоашта хьалхашка латта декхар.

Къаьстта белгалъяккха еза районни культура Цlен Дудаев lарби керте латта агитбригада. Цунна юкъе йоагlа юртара интеллигенци, совхозий болхлой, дешархой — верригa барайтта саг. Цар массане а хьинаре дакъа лоац концерташка. Цудухьа царех хlаравар сценически культура йовзаш ва.

Шин группа екъа а енна массайолча совхозий кхашка гlулакх деш хиннай агитбригада. Иштта из хилар Мичурина цlерахча совхоза «Алхазурово», «Комсомольское», «Новый хутор» яхача отделенешка, «Гехинский», «Красноармейский» совхозий отделенешка, бригадашка, «Горец» совхоза № 1 йолча отделене, кхычахьа. Ерригa дlалаьрхlача бархlазза кхашка ара а яьнна къахьегамхошта гlулакх деш хилар агитбригада. Царна хьалхашка лекцеш ешаш, тайп-тайпарча темаех докладаш еш, керда журналаши газеташи дешаш хилар агитбригада членаш. Къахьегамхоша чlоагlа раьза а болаш тlаэцар уж массанахьа а.

Цул воrlа болх беш яц Гехински культура Цlен агитбригада а. Цхьайтта саг ва цу агитбригаде чувоагlаш. Бlаьстан балхаш дlадоладелча денз каст-каста кхашкара къахьегамхой болча бlаргаго йиш я агитбригада. Масала, укх дешошка агитбригада членаш хилар совхоза цхьоалагlча отделене. Боккхача безамца тlаийцар къахьегамхоша делкъийна салоlача хана шоашта сакъердам бахьаш баьхка хьаьши. Геттара раьза хилар уж шоашта гойтача дика чулоацам болча концерта.

Иштта дика болх беш я нов. Висханова керте латта «Алхазурово» яхача юрта шийтта саг чувоагlа агитбригада, Шалажарча юрта клуб, кхы а. Цхьабакъда, массанахьа хила беззача тайпара дика вlаштlехьбаьккхабац болх.

Къаьстта ювцаргья аз Алхан-Юртара клуб. Цхьа бутт дlабодац клубе керда заведующи ца воагlаш. Цулухьа тамашийна дац укх кхаь шера цу клубе художественни самодеятельность вlашагlъелла ца хилар. Цхьабакъда, дукха ха йоаццаш балха веннача заведующе нов. М. Машаева дика вlаштlехьбоаккхаш латт клуба болх. Ше балха веннача цхьан бетта художественни самодеятельноста группа вlашагl а елла юрта бахача наха шозза концерт оттаде кхийнад цун.

Цхьабакъда, хlанзалца даь а е деш а хlама дац нов. Батаев заведующи волча «Комсомольское» яхача юртарча клубе. Диъ шу да цига болх эсала лелабу. Художественни самодеятельность яц е хург ма йий ала хlама а дац. Цу дерригане дикка уйла а яь шийн болх вlаштlехьбаккха беза нов. Батаева.

А. САЛТЫМУРАТОВ,
Урус-Мартана районни культура отдела заведующи.

ЧЕБОКСАРЫ. В. И. Ленина цlерах йола майда. Чувашски АССР Лакхехьара Совети Министрий Совети, КПСС Чувашски обком чу йолча цlеной хьалхашнахьара сурт.

В. Войтенко сурт. ТАСС фотохроника.

МАЛГlАБИКЕРЧА МУЗЫКАЛЬНИ ШКОЛЕ НИНА ЗАНГИЕВА ДЕШАШ ЙОЛА ДИЪ ШУ ДА. ЦУ ХАНА ДЕНЗ НОТАШ А lОМАЯЬ ДИККА ПИАНИНО ЛАКХА lОМАЕННАЙ ИЗ.

ШЕ ЦИГА ДИЙША ЙИСТЕ ЯЬЛЧА МУЗЫКАЛЬНИ УЧИЛИЩЕ ДЕША ЯХА ДАГА Я ИЗ. ХlАЬТА, ИЗ КХОАЧАШДАРА ЦУННА НОВКЪОСТАЛ ДЕШ БА ХЬЕХАРХОЙ А.

Сурта тlа: Нина Зангиева.

Е. Недеря сурт.

ЙОЛ КИЙЧЪЕШ ЛАТТ

Укх шера кхо эзар тоннал кlезигагlа йоаццаш йол кийчъе декхараш тlаийцар Грозненски шурий совхоза цхьоалагlча отделене кхашка балхаш дераша. 2140 гектар эрий тlаьнна а дlайийна а баьцаш хьакха езаш ба уж. Цу гlулакха вlашагlъеллай хlаранеца кхоккха косилка а йолаш йола ялат чуэцача агрегатех яь йол хьокха бригада. Цул совгlа укхаза я йол хьагулъеш йола 6 машин, холаш ду 3 машин.

Йол хьокхарий гlулакх дика лел. Норма 17 гектар мара йоаццача хlара денна 23—24 гектар йол хьокх Яков Куприянович Попова. Дика болх беш ва йол хьагулъеча машинаца болх бу Полянский Владимир. Норма хlара денна 120 процент кхоачашъю цо.

Хьоккхаше дlа а йихье шурий-товарни ферме дlаоттаю из. Уж балхаш деш я 2 автомашина, лафеташца 6 трактор. 300 гектар хlанзле хьекха баьннаб отделене кхашка балхаш дераш. 120 тонн дика доакъар дlаэзад йол дlаоттаяь лоаттаеча моттиге.

Люцерна чуэца а болабеннаб отделене. Цунах цхьаяр аьла лаьрхlа дlаоттаергья, хlаьта вож дакъа—аьлах хьоар доаккхача дlайохийтаргья.

К. ВОЛГИН.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Башха-дика толамаш даьхад Наьсарен районерча А. Шерипова цlерахча колхоза хьайбаш леладераша. 20-ча июне тlеххкоачашъяьй ах шера план. Планах 40 тонн йолча, цу юкъа пачхахьалкхенна дlаеннай 42 тонни 380 килограмми шура.

Юхедисача 10 дийнахьа кхы тlа а 6 тонн шура пачхахьалкхенна дlаяла дош деннад ферма дояркаша.

Ер шу долалуш шоаш тlаийца декхараш толамца кхоачашдеш хьабоагlа уж. Хlара доярка шийна хьалхашка декхар оттадаьд кхоабаш болча цхьан lаттагара шера 1400 килограмм шура яккха, планах 1200 килограмм йолча.

Къаьстта тlакхета йолаелар шура доахан ахканарча даьгlенашка дlадигача хьалхарча деношка денз. lунал дика а деш хьаьнача баьца тlа доажадеча доахана дикка лакхйир шура. Колхоза толашагlа бола скотникаш Гадиев Бийсолтеи Шовхалов Бийсолтеи доахангa боахка хьалхара шу дац. Дукхача шерашка lайнача опытох моттиг йовзарои новкъостал ду царна бух хьаьнагlа йола даьгlенаш лаха.

Шура совъяларга хьежжа лакхлу цар материальни хьал а, вешта аьлча дукхагlа хул къахьегама деноли.

Хlанз А. Шерипова цlерахча колхозе 119 етт ба бетташ. Уж дерригаш ахканарча даьгlенашка да. Цу тайпарча цхьан даьгlене хилар тхо шурий-товарни ферма заведующеца нов. Льяновца.

Дика хьалаш да укхаза. Каст-каста делхача догlа сихха кердайоакхх сийна буц. Деттача хана мара хьа ца доаладеш, дийнахьи бусеи даьгlенашка даж доахан. Юхе гlолла lодоагlаш лоаман хий да.

Шоашкарча хьалашта раьза ба дояркаш а. Царна долча гlулакха хьалъяьй помещени, цига салаlа йиш я дояркай.

Хоза кийчъяьй Красни уголок а. Укхаза хьалтеха доахк плакаташ, лозунгаш.

Дика къахьегаш ба колхоза шурий-товарни ферма толашагlа бола дояркаш Цицкиева Сахрат, Мусиева Вахидат, Ахадова Тома, кхыбараш. Цар массарел хьалха кхоачашъяьй пачхахьалкхенга шура йохкара ах шера план.

В. МАРЗИЕВ,
тха собкорр.

Керда тика

Грозверча Старопромысловски района Бутенко цlерахча поселкера № 30 йола кхачан товараш дохка тика «Старогрознефта» НПУ болхлой lалашбара отдело дукха ха йоаццаш хьайийла я.

Пхи отдел я цун. Ийдархой безам тlаозаш я кердача оборудованеца хоза кийчъяь торгови зал, прилавкаш, продукташ лоаттаю тархеш. Сиха талхаш йола кхачан продукташ чулоаттаю йиъ камера а йолаш холодильни установкаш, тика болхлошта лаьрхlа салоlа цlа, душевая, кхьйола помешенеш я укхаза.

Мах баьча хьалхарча дийнахьа 20 процент дукхагlа кхоачашъяьй продукташ йохкара план.

А. ТИЩЕНКО.

Доазол дехьара

АЛЖИРЕРА ХЬАЛ

АЛЖИР. (ТАСС). АПС агентства 22 июне дlакхайкаьй информаце министерства заявлени. Цу тlа йоах: алжирски столице «нах хьалхьебе гlерт цхьайола элементаш». Цунца цхьан ханна, белгалду заявлене тlа, бахаш бола нах шекбувлийта а цар саготде а лаьрхlа дола хабараш а да дlа-са доаржадеш. Иштта, дувцаш дlадоаржаду дукха а нах лийцаб, кхачан запасаш кlезигъеннай яха хабараш.

Революционни совето бахаш болча наьха, къаьстта а цlен-дай уйла тlаерзаю «цар бераш атта хlамах тешаш хиларах» кегар хьалхьеберашка пайда ца эцийтара, хlаьта «партеи пачхахьалкхени ерригача инстанцешкара бехктокхамера нах» тlа а хьех нах хьалхьебераша леладераш «соцадаь дlадаха» кхерамзлен службана новкъостал дар дукхьа де йиш йолаш мел дар де.

* * *

ПАРИЖ. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства Каирера хьахойтачунга диллача, Алжирски Республика кхыча мехкашцарча гlулакхий министра Абдель Азиз Бутефлика ше ОАР столице волча хана корреспонденташца даьча къамаьла юкъе аьннад, Алжире демонстрацеш хилара хьакъехьа малхбузехьен кепа йоазоно дlакхайкадераш харц да, аьнна.

* * *

ЛОНДОН. (ТАСС). Рейтер яхача агентства корреспондента Алжирера хьахойтачунга диллача, 22 июне саррахьа алжирски столице хиннай 19 июнерча переворотал тlехьагlа йиълагlа а эггара йоккхагlа а йола демонстраци. Из йолаеннай правительства викала радио чу гlолла къамаьл а даь, бахаш бола нах сатийна хила тlахьийхачул тlехьагlа дукха ха ялалехьа саррахьа. Герзашца кийчъенна полици юххьанца, кердача режимаца моастагlал дола лозунгаш а кхайкадеш, тlера дlаваьккхача президента портреташ а долаш улицашка гlолла ухача кагирхошка, юкъе а ца гlорташ, хьежаш хиннай. Цул тlехьагlа етта йолаяьй чхьонкаргаши бlаргаш lувжо газ йола гранаташи, хlаьта демонстранташ дlа-са а лелхабаьб.

* * *

КАИР. (ТАСС). «Аль-Ахрам» яхача газето хьахойтачох, переворот хинначул тlехьагlа Алжире ваха хиннача ОАР вице - президент волча маршала Абдель Хаким Амера геттара къаьгта а хаьдда а тешам беннаб Бен Беллана шийна кхерамзле хилара хьакъехьа.

Цу газета редактор волча, Алжире вице-президента улув ваьнна ваха хиннача Мухаммед Хасанейн Хейкала яхачох, хlаьта а Амера мукъа беннабац Бен Беллах кхета. Бен Белла бlаргаго а цунна кхерам ца хиларах теша а йиш йий шийн, аьнна, Хуари Бумедьенага маршала Амера хаьттача, полковника Бумедьена жоп деннад: сох тешалахь, lа дехаш дар дика а хеташ кхоачашма дергдар оаха, нагахьа санна Бен Белла Алжирера сел гаьна вецаре. Цхьабакъда, цунна кхерам ца хилара тешам лу аз.

Кепа йоазон тlа арадаьннача хоамех, Бен Белла Сахара юкъе уллача Таманрассет яхача шаьрача арене вола яхаш да.

КНДР ПРАВИТЕЛЬСТВА МЕМОРАНДУМ

ПХЕНЬЯН, 24 июнь. (ТАСС). Корейски Халкъа-Демократически республика правительства дlакхайкаьй Къулбехьен Кореера американски бlу дlабоаккхилга хоадам боллаш хьадехаш йола меморандум.

Корея вlашагlтохарея Дальни Востоке а ерригача Азе а машар болаш хилийтареи наькъ тlа йола кертера дукхьале американски империализм йолга белгал а даь, КНДР правительства дlакхайкаду, мохк вlашагlтохара дош, цхьаккхе а тайпара дола арахьара юкъегlертилга а лоацаш, демократически ларда тlарча массане а юкъарча хоржамий наькъаца корейски халкъо ше кхоастаде дезаш хилар.

Корея цаl йолаш хулалургьяц Къулбехьен Кореера США бlу дlабаьккхачул тlехьагlа мара, яхаш, белгалдоах Кореен Центральни телеграфни агентства дlакхайкаьча меморандум тlа.

США ЛЕЛАДУ ГlУЛАКХАШ ГУЧЧАХЬАРА АГРЕССИ

«Вьетнамерча, хlаьта иштта Доминикански Республикерча а, событеша хьахьокх, халкъий лоlами суверенитети английски империализмо гlожагlча тайпара телхаелга дуташ ца хилар», — аьлар Румынски болхлой парте ЦК хьалхарча секретара Николае Чаушеску, РНР чурча гlулакхий министерства партийни актива собране ше къамаьл деш.

Ораторо белгалдаьккхар, Къулбехьен Вьетнамера американски агресси ДРВ территорена чуетта бомбаши гуччахьарча агрессе акт лархlа езаш хилар. Дунен халкъашта юкъерча политически хьало дlадех, — аьлар Н. Чаушеску, — империалистически агрессена духьала латтачеи машар лоаттабар духьа хьинаре къовсам лелабечеи социалистически мехкий, коммунистически болхлойи партей, къамий-кортамукъален болама, дерригача общественни низий цхьоагlо чlоагlъелга.

* * *

Протеста заявлени кепа теха араяьккхай Цlеча Жlарга монгольски общество, вьетнамски халкъа духьала керда зулам дарца — вийнеи човнаш яьи бlаь совгlа саг а волаш, доккха материальни зе а деш, Нге-Ан яхача провинце Кувинь-Лан яхача санаторена американски военщино къизагlча тайпара бомбаш чуеттарца дувзаденна.

Дерригача монгольски халкъо а Цlеча Жlарга монгольски общества берригача членаша а, йоах документа тlа, хьдда протест лу американски империалистий оакхарий хьисаперча гlулакхашта духьала.

Общинай палате дlачуеннача резолюце тlа лейбориста Уильям Уорби дlадех Вьетнаме чуетта американски бомбаш социйтилга. Из тlехьа ва Ангеленеи Вьетнама Демократически Республиканеи юкъе сов сиха дипломатически гlулакхаш оттадара, Англеи къамий содружества вокх мехкашеи халкъо хьаллоацаш йоацача Къулбехьен Вьетнамерча моллагlча а режима деш дола моллагlа а новкъостал соцадара.

* * *

Низ кхоачаш мел дар де деза США-с шийн бlунаш Къулбехьен Вьетнамера арадахаран паргlатача хоржамий ларда тlа вlашагlкхета мехка торо ялараи, аьлар цlи хезача норвежски общественни деятель а машара тlехьа къовсам лоаттабер а волча пастора Рагнар Форбека. Тахан, цlаккха а ца хиннача тайпара, лоархlаме да, аьлар цо, Вьетнамера тlом соцабайтар духьа лоаттабеча къовсама юкъе лоаца машар безаш долча халкъий юкъара дакъа.

(ТАСС).

«КОНФЕРЕНЦЕ ДАКЪА ЛАЦА ДОАГlА СОВЕТСКИ СОЮЗО»

ПНОМ-ПЕНЬ, 24 июнь. (ТАСС). «Тхона хетачох, Советски Союзо дакъа лаца доагlа Алжире хургйолча конференце, хlана аьлча, цо, азиатски мохк хиларах тарра, цу конференце низ дукхагlа а хулийтаргба, империализманеи колониализманеи духьала лоаттабеча къовсаме, хlаьта цу цхьан ханна новкъостал а дергда дерригача дунен тlа чlоагlа машар оттабара», — язду «Сочиватор» яхача комбоджийски газето Азеи Африкаи мехкий шоллагlча конференцена хетаьяча статья тlа. «Белгалдаккханза дардац, — язду газето, — Советски Союза чуйоагlача 15 республиках ийс Азе хилар, ерригача Азе пхе даькъах ши дакъа цар территоре дlалоацаш хилар. Цудухьа Советски Союз азиатски мохк лархlа йиш йолаш я, хlаьта Азех из дlакъоастае цхьаккха бахьан а дац».

«Советски Союзо, — йоах юххера а газето, — хаьдд хьаллоац кагийча мехкаша империализма агрессивни политикана духьала лоаттабу къовсам, Бандунгски конференце тlаийца ерригача решеней сий а ду, уж хьал а лоац, цу юкъе дакъа лоацаш из хиннаяце а».

Редактор М. Н. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочийн» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 7.40 — «Къона тlехье» яха передача (нохчий меттала). 8.40 — «Сердало» газета оагlонаш тlара. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 16.10 — Кальманеи Легораи оперетташ тlара ашараш. 16.35 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 1645 — «Дарц» яхача Боков Ахьмада повеста тlара дакъа (гlалгlай меттала). 17.00 — «Кавказа зlанараш» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — Радиоладувгlархой заявкех оттадаь концерт.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.25 — Денал дола тlехье. Кагирхошта (нохчий меттала). 18.50 — «Сакъердаме хила» яха фильм-концерт. 19.50 — «Цlена сигале» яха берашта дола фильм. 20.00 — «Села lад». Искусствай дунен чухь. 21.55 — «Стратиона йоl» яха художественни фильм.

Город Грозне, Деловой улицагlа, 24, яхача гражданкас Козко Манна Степановнас суде деннад циггача вахача шийн марагара Козко Николай Сидоровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, Чернышевске улицагlа, 57, вахача гражданина Ченский Анатолий Ивановича суде деннад город Перме, Хвойни улицагlа, 19, кв. 10 яха шийн сесаг Ченская Алевтина Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Заводской района халкъа суде.

Город Грозне, Старопромысловски районе, Подгорный яхача поселке, Энгельса улицагlа, 18, яхача гр-кас Захарова Альбина Михайловнас суде деннад город Ульяновске, Рылеева улицагlа, 27, кв. 17 вахача шийн маргара Захаров Михаил Павловичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Старопромысловски района халкъа суде.

«Сердало» газета редакце коллективо чlоаггlа хала а хеташ кодам бу «Сердало» газете дукхача шерашка болх баьча Котиев Саlадалий Султанага цун нана Котиева Саге Салихьат кхалхарах.

Радиовещанеи телевиденеи республикански комитета администраце, партийни бюрос, профсоюза местни комитета, ерригача коллективо чlоаггlа хала а хеташ кодам бу телевидене студе режиссерага Котиев Саlадалий Суламбикага цун нана Котиева Саге Салихьат кхалхарах.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Цlеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 12-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05398 Заказ № 3814.